

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Itävallassa annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Itävallassa annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Laki perustuu Suomen ja Itävallan tasavallan väliseen yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytän-

töönpanoa koskevaan sopimukseen. Nyt ehdotettu laki mahdollistaa sopimuksen ratifioimisen, joka on tarkoitus tehdä heti, kun ehdotettu laki on tullut vahvistetuksi. Sopimus on allekirjoitettu 17 päivänä marraskuuta 1986.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1.2. Tunnustaminen	13
1. Nykyinen tilanne	3	1.3. Täytäntöönpano	15
2. Suomen ja Itävallan tasavallan välinen sopimus yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta	4	1.4. Erinnäiset säännökset	17
3. Sopimuksen ratifioimisen merkitys Suomelle	10	2. Voimaantulo	18
4. Sopimuksen voimaansaattaminen Suomessa	10	LAKITEKSTI	19
5. Valmisteluvaiheet	10	Laki Itävallassa annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta	19
6. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	11	LIITE	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11	Sopimus Suomen ja Itävallan tasavallan välillä yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta	22
1. Lakiehdotuksen perustelut	11		
1.1. Lain soveltamisala	11		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Vieraan valtion tuomioistuimen antaman tuomion *tunnustaminen* merkitsee sitä, että tällaista tuomiota on noudatettava täällä niin kuin Suomen tuomioistuimen tuomiota. Tämä merkitsee yhtäältä sitä, että Suomen tuomioistuin ei saa ottaa uudelleen tutkittavaksi vieraan valtion tuomioistuimen antamalla tuomiolla ratkaistua asiaa, ja toisaalta sitä, että vieraan valtion tuomioistuimen antama tuomio pannaan mahdollisessa myöhemmin Suomessa tapahtuvassa oikeudenkäynnissä tuomion perusteeksi. Tuomio, joka tunnustetaan, on pääsääntöisesti myös *täytäntöönpanokelpoinen*.

Voimassa olevaan lainsäädäntöömme ei sisälly yleisiä säännöksiä vieraan valtion tuomioistuimen riita-asiassa antaman tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Sitä vastoin lainsäädäntöömme sisältyy eräitä pääsääntöisesti kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia säännöksiä, jotka koskevat määrätynlaisia vieraan valtion tuomioistuimen antamia yksityisoikeudellisia vaatimuksia koskevia tuomioita.

Pohjoismaisten tuomioiden tunnustaminen on pohjoismaiden välillä järjestetty eri pohjoismaissa annetuilla yhdenmukaisilla laeilla. Nämä lait perustuvat Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta vuonna 1977 tehtyyn sopimukseen (SopS 56/77). Islanti ei ole kuitenkaan liittynyt tähän sopimukseen. Islannin ja muiden pohjoismaiden välisissä suhteissa varallisuus oikeudellisen tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano tapahtuu siten vuonna 1932 tehdyn Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välisen pohjoismaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan sopimuksen (SopS 9/33) nojalla. Muiden pohjoismaiden välisissä suhteissa tämän sopimuksen on kumonnut edellä mainittu vuonna 1977 tehty sopimus.

Vuonna 1977 tehdyssä sopimuksessa tarkoitettujen pohjoismaisten tuomioiden tunnustamista koskevat säännökset sisältyvät Suomen osalta lakiin yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien

pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (588/77), jäljempänä *pohjoismainen tuomiolaki*. Tämän lain mukaan riita- ja rikosasiassa muussa pohjoismaassa annettu yksityisoikeudellista vaatimusta koskeva tuomio tunnustetaan ja pannaan täytäntöön Suomessa. Tuomioon rinnastetaan laissa eräät muut Norjassa ja Ruotsissa annetut maksuvelvollisuutta koskevat ratkaisut. Lakia ei, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta, kuitenkaan sovelleta perhe- ja jäämistöoikeudellisiin tuomioihin, konkurssioikeudellisiin tuomioihin eikä tuomioihin asioissa, jotka työehtosopimuksia käsittelevän erikoistuomioistuimen on välittömästi otettava tutkittavakseen. Laki sisältää lisäksi täytäntöönpanon mahdollistavat säännökset eräiden sellaisten täytäntöönpanoperusteiden nojalla, joita ei muutoin tunnusteta, sekä säännökset niistä perusteista, jotka estävät tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon.

Muista tärkeimmistä ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista säännöksistä voidaan mainita Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä vuosina 1958 ja 1973 tehdyt yleissopimukset elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 42/67 ja SopS 35/83). Päätökset, jotka kuuluvat vuoden 1973 Haagin yleissopimuksen soveltamisalaan, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön Suomessa siten kuin laissa ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (370/83) säädetään. Avio- ja asumuserojen tunnustamista koskee Haagissa vuonna 1970 tehty yleissopimus (SopS 36/77). Perhe- ja perintöoikeuden alalla on pohjoismaiden välisissä suhteissa lisäksi voimassa Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken vuonna 1931 tehty avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävä sopimus (SopS 20/31), vuonna 1934 tehty perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskeva sopimus (SopS 21/35) ja vuonna 1962 tehty elatusavun perimistä pakkotoimin koskeva sopimus (SopS 8/63). Muussa pohjoismaassa annettu isyyttä koskeva ratkaisu on voimassa Suomessa sen mukaan, mitä laissa pohjoismaisten isyysrat-

kaisujen tunnustamisesta (352/80) on säädetty. Eräiden perheoikeudellisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sisältyy lisäksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annettuun lakiin (379/29) ja ottolapsilakiin (153/85).

Pääasiassa perheoikeudellisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä sisältyy lisäksi eräisiin kahdenkeskisiin oikeusapusopimuksiin. Näistä voidaan esimerkkinä mainita Suomen ja Neuvostoliiton välillä oikeussuojasta ja oikeusavusta siviili-, perhe- ja rikosasioissa vuonna 1978 tehty sopimus (SopS 48/80). Tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä sisältyy myös eräisiin kansainvälisiin kuljetusoikeudellisiin yleissopimuksiin. Näistä voidaan esimerkkinä mainita Bernissä vuonna 1980 tehty kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskeva yleissopimus (COTIF) (SopS 4—5/85). Tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä sisältyy myös Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken vuonna 1933 tehtyyn konkurssia koskevaan sopimukseen (SopS 35/34), jota on muutettu vuonna 1983 tehdyllä sopimuksella (SopS 22/83). Ulkomaiset välitystuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön Suomessa muun muassa vuonna 1962 voimaan saatetun New Yorkin vuoden 1958 yleissopimuksen (SopS 8/62) nojalla.

Suomen ja Itävallan välisissä suhteissa on voimassa edellä mainittu Haagissa vuonna 1958 lapsen elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehty yleissopimus. Lisäksi Suomen ja Itävallan välillä on noudatettava eräitä kansainvälisiä kuljetusoikeudellisia yleissopimuksia, jotka sisältävät tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä. Näistä voidaan esimerkkinä mainita vuonna 1956 tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta (CMR) tehty yleissopimus (SopS 48 - 50/73).

Tarve järjestää ulkomaisten varallisuusoikeudellisten tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano on johtanut uudistustyöhön eri järjestöissä. Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä on vuonna 1971 laadittu yleissopimus yksityisoikeudellisia vaatimuksia koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, jäljempänä *vuoden 1971 Haagin yleissopimus*. Sopimus ei sellaisenaan velvoita sopimusvaltiota tunnustamaan toisessa sopimusvaltiossa annettua tuomiota, vaan lisäksi vaaditaan asianomaisten sopimusvaltioiden keskenään

tekemä täydentävä sopimus. Vaikka vuoden 1971 Haagin yleissopimus ei ole tullutkaan kansainvälisesti voimaan, on sopimus ollut esikuvana usealle kahdenkeskiselle sopimukselle.

Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden välisissä suhteissa on huomattava vuoden 1968 Brysselin yleissopimus, joka sääntelee tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa siviili- ja kauppa-oikeudellisissa asioissa sekä tällaisissa asioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanoa. Parhailaan valmistellaan erikseen luonnosta tämän Brysselin sopimuksen rinnakkaisopimukseksi, joka olisi avoin ainakin kaikille EEC:n ja EFTA:n jäsenvaltioille. Itävalta on kuitenkin ilmoittanut, että se ei ole kiinnostunut tästä rinnakkaisopimuksesta.

2. Suomen ja Itävallan tasavallan välinen sopimus yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

Suomen ja Itävallan välisen sopimuksen määräykset seuraavat paljolti tällaisissa asioissa yleensä tehtyjen kahden- ja monenkeskisten sopimusten määräyksiä. Sen esikuvana on monessa suhteessa ollut vuoden 1971 Haagin yleissopimus. Sopimuksen määräykset ovat pitkälti yhdenmuukaisia Itävallan ja Ruotsin sekä Itävallan ja Norjan välisten vastaavanlaisten sopimusten määräysten kanssa.

Edellä mainitusta Brysselin yleissopimuksesta Suomen ja Itävallan välinen sopimus eroaa kuitenkin sikäli, että siinä ei puututa niihin sopimusvaltion sisäisen lainsäädännön normeihin, jotka sääntelevät sopimusvaltioiden tuomioistuinten yleistoimivaltaa eli kansainvälistä toimivaltaa, vaan toimivaltakysymys on säännelty ainoastaan toisessa sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon kannalta. Jotta sopimusvaltion tuomioistuimen antama tuomio voitaisiin tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa, on tuomioistuimen siten pitänyt olla toimivaltainen jollakin sopimuksessa määritellyllä perusteella. Tältä osin sopimus poikkeaa edellä mainitusta pohjoismaiden välillä voimassa olevasta järjestelystä. Pohjoismaisten tuomiolakien mukaan pohjoismainen tuomio näet tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisessa pohjoismaassa pääsääntöisesti riippumatta siitä, millä perusteella tuomioistuin on ollut toimivaltainen. Tämän poikkeuksellisen järjestelyn on mahdollistanut yhtäältä kunkin pohjoismaan si-

säiseen lainsäädäntöön sisältyvien oikeuspaikkaa koskevien säännösten samankaltaisuus ja toisaalta pohjoismaissa voimassa olevan aineellisen lainsäädännön yhdenmukaisuus.

Nyt puheena olevan sopimuksen 1 artikla sisältää sopimuksen soveltamisalaa koskevat määräykset. Kuten esimerkiksi vuoden 1971 Haagin yleissopimuksessa ja Itävallan sekä Ruotsin että Norjan kanssa tekemissä kahdenkeskisissä sopimuksissa, sopimuksen soveltamisala on määritetty siten, että sopimus koskee sopimusvaltiossa yksityisoikeudellisissa asioissa annettuja tuomioita. Nimenomaisen määräyksen perusteella sopimus soveltuu myös sellaiseen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevaan tuomioon, joka on annettu rikosasiain oikeudenkäynnissä. Suomen osalta sopimus kattaa myös maksamismääräykset. Nimenomaisesti on lisäksi määrätty, että Itävalta tunnustaa Suomen ulosotonhaltijan yksityisoikeudellisissa asioissa antamat päätökset. Tällä määräyksellä on merkitystä lähinnä lainhakupäätösten osalta. Sopimus ei sen sijaan, Itävallan ja Suomen oikeuden tässä kohden esiintyvistä oleellisista eroista johtuen, koske määräystä turvaamistoimenpiteestä tai siihen rinnastettavasta väliaikaisesta toimenpiteestä. Sen sijaan sopimuksen 10 artiklaan on selvytyden vuoksi otettu määräykset siitä, että sopimusvaltiossa voidaan myöntää turvaamistoimenpide toisessa sopimusvaltiossa viereillä olevasta oikeudenkäynnistä huolimatta.

Sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät, elatusapua koskevia päätöksiä lukuun ottamatta, kuitenkin henkilö-, perintö- ja perheoikeudellisissa asioissa annetut tuomiot, konkurssi-oikeudelliset tuomiot sekä tuomiot, jotka koskevat vastuuta ydinvahingosta. Kaikki nämä kysymykset ovat sellaisia, ettei niiden sääntelemineen sopivasti käy päinsä tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa yleisesti koskevassa sopimuksessa, vaan se tapahtuu parhaiten asianomaista erityisalaa koskevien muiden sopimusmääräysten yhteydessä. Myös vuoden 1968 Brysselin yleissopimuksessa, vuoden 1971 Haagin yleissopimuksessa ja eräin poikkeuksin pohjoismaisissa tuomiolaissa on nämä kysymysryhmät rajattu niiden soveltamisalan ulkopuolelle.

Suomi ja Itävalta ovat vuonna 1958 Haagissa tehdyn lapsen elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavan yleissopimuksen osapuolia. Toisin kuin Suomi, ei Itävalta ole Haagissa vuonna 1973 elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen osapuoli. Tämän johdosta eivät esimerkiksi aikuisille tule-

vaa elatusta koskevat päätökset eivätkä Suomen sosiaalilautakuntien vahvistamat elatusapua koskevat sopimukset ole Itävallassa täytäntöönpanokelpoisia. Itävallassa ei myöskään suomalaisia elatusapupäätöksiä täytäntöönpantaessa oteta huomioon suoraan lain nojalla tapahtuvia elatusavun korotuksia. Tämän vuoksi sopimukseen on sisällytetty määräykset elatusapua koskevien päätösten ja väliaikaisten määräysten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanoon liittyvien hankaluuksien vuoksi sopimusta ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin Itävallassa annettuihin päätöksiin, joissa elatusapu on määrätty prosentteina elatusvelvollisen tuloista. Sopimuksen 14 artiklan 2 kappaleeseen ja 15 artiklaan sisältyvät nimenomaiset määräykset sopimusvaltioiden viranomaisten myötävaikutuksella tehtyjen elatusapua koskevien sopimusten ja sovintojen täytäntöönpanosta sekä siitä, että Suomen sosiaalilautakuntien elatusapuratkaisuihin liittämät todistukset elatusapujen määrien muutoksista ovat osa täytäntöönpanoperustetta.

Sopimuksen 2 artiklassa rinnastetaan tuomioon sopimuksen soveltamisalaa kuuluvassa asiassa annetut vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamista sekä todistajalle tai asiantuntijalle tulevaa korvausta koskevat päätökset. Vastaavanlaiset säännökset sisältyvät myös esimerkiksi pohjoismaisiin tuomiolakeihin.

Sopimusvaltiossa yksityisoikeudellisissa asioissa annettu tuomio on 3 artiklan mukaan tunnustettava ja pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa vain, jos tuomion antanutta tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena jollakin sopimuksessa määritellyllä perusteella. Sopimuksen 5—7 artiklat sisältävät yksityiskohtaiset määräykset siitä, milloin tuomioistuinta tätä sopimusta sovellettaessa on pidettävä toimivaltaisena.

Yleisenä sääntönä on, että vieraan valtion tuomioistuimen antaman tuomion tunnustaminen edellyttää lainvoimaisuutta (3 artikla b kohta). Tästä säännöstä on artiklassa kuitenkin poikettu maksuvelvollisuutta koskevan tuomion osalta. Sopimuksen 11 artiklan 2 kappale sisältää tarkemmat määräykset tällaisen tuomion täytäntöönpanosta. Tämä järjestely tekee mahdolliseksi ulosmittauksen toimittamisen toisessa sopimusvaltiossa. Tuomion lainvoimaisuutta koskevasta edellytyksestä on sopimuksen 13 artiklan 1 kappaleesta ilmenevällä tavalla poikettu myös Suomen ulosotonhaltijan yksityisoikeudellisissa asioissa antamien päätösten osalta, koska lainhakuasioissa velallisen käytettävissä olevan muutoksenhakukeinon, takaisinsaannin, määräaika on

peräti kuusi kuukautta. Tällaisissa asioissa lainvoimaisuusedellytyksen katsotaan sopimusta sovellettaessa täyttyvän, jos päätöksestä ei ole valitettu määräajassa.

Sopimuksen 4 artikla sisältää määräykset niistä perusteista, joiden vallitessa sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustaminen voidaan evätä. Määräys on harkinnanvarainen, eikä tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa artiklassa lueteltujen seikkojen vallitessa siten välttämättä tarvitse evätä. Tällä on merkitystä erityisesti silloin, kun samassa asiassa on annettu keskenään ristiriitaisia tuomioita. Tällainen määräys sisältyy lähes kaikkiin tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeviin sopimuksiin.

Ensimmäisenä perusteena, jolla tuomion tunnustaminen voidaan evätä, mainitaan 4 artiklan *a kohdassa*, että tuomion tunnustaminen on vastoin asianomaisen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Artiklan *b ja d kohta* sisältävät ristiriitaisia tuomioita koskevat määräykset. Niiden mukaan tuomion tunnustaminen voidaan evätä, jos tuomio on ristiriidassa samaa asiaa ja samoja asianosaisia koskevan tuomion kanssa, joka on annettu joko siinä sopimusvaltiossa, jossa tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään ja tässä sopimusvaltiossa annettu tuomio on lainvoimainen, tai muussa valtiossa ja tuomio tässä tapauksessa täyttää ne edellytykset, joiden vallitessa se on tunnustettava ja pantava täytäntöön ensin mainitussa valtiossa.

Artiklan *c kohdan* mukaan tuomion tunnustaminen voidaan evätä, jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä aikaisemmin pantu vireille sen sopimusvaltion tuomioistuimessa, jossa tunnustamista pyydetään (ns. *epäsuora lis pendens*). Määräys täydentää sopimuksen 9 artiklaan otettua määräystä, jonka mukaan sopimusvaltion tuomioistuimen on määrätty edellytyksin jätettävä kante tutkimatta tai odottamaan tuomion antamista aikaisemmin toisessa sopimusvaltiossa vireille pannussa oikeudenkäynnissä. Määräyksillä pyritään estämään sellaisten keskenään ristiriitaisen tuomioiden antaminen sopimusvaltioissa, jotka muutoin täyttäisivät tunnustamisen edellytykset. Useimmissa tapauksissa johtaa pelkästään 9 artiklan määräysten noudattaminen tämän tavoitteen saavuttamiseen. Sen varalta, että tuomioistuin ei esimerkiksi ole ollut tietoinen toisessa sopimusvaltiossa vireillä olleesta oikeudenkäynnistä, on sopimukseen otettu määräys mahdollisuudesta evätä tällaisessa oikeudenkäynnissä annetun tuomion tunnustaminen.

Kun sopimuksessa on sekä kantajan että vastaajan edut huomioon ottaen määritelty ne perusteet, joilla tuomioistuinta tätä sopimusta sovellettaessa on pidettävä toimivaltaisena, olisi kohtuutonta, jos vastaaja yksinomaan jättämällä vastaamatta asiassa voisi estää tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon toisessa sopimusvaltiossa. Tämän vuoksi sopimuksessa on lähdetty siitä, että se koskee myös yksipuolisia ja muita poisjäänyttä vastaajaa vastaan annettuja tuomioita. Artiklan *e kohtaan* on kuitenkin otettu tällaisissa sopimuksissa yleisesti esiintyvä määräys oikeudenkäynnistä poisjääneen vastaajan suojaksi. Sen mukaan tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano voidaan evätä, jos tuomio on annettu sellaista vastaajaa vastaan, joka ei ole vastannut pääasiaan ja joka ei ole saanut tietoa oikeudenkäynnistä riittävän ajoissa voidakseen valmistella vastineensa asiassa. Artiklan puheena olevalla kohdalla pyritään turvaamaan vastaajalla oikeudenkäynnissä oleva oikeus tulla kuulluksi asiassa.

Säänneltäessä vieraan valtion tuomioistuimen yksityisoikeudellisessa asiassa antaman tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa on tärkeätä kiinnittää huomiota siihen, että riita-asia on käsitelty siinä maassa, johon se luonteella tavalla liittyy. Suurin osa jo voimassa olevista monen- ja kahdenkeskisistä sopimuksista sisältää sen vuoksi yksityiskohtaisia määräyksiä siitä, millä perusteilla tuomion antanutta tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena harkittaessa tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Näin on menetely esimerkiksi vuoden 1971 Haagin yleissopimuksessa ja Itävallan sekä Ruotsin että Norjan kanssa tekemissä kahdenkeskisissä sopimuksissa. Vastavalla tavalla on menetelty myös tässä sopimuksessa. Niinpä sopimuksen 5-7 artiklassa luetellaankin tyhjentävästi ne perusteet, joiden vallitessa tuomion antanutta tuomioistuinta tätä sopimusta sovellettaessa on pidettävä toimivaltaisena. Nämä sopimuksen määräykset eivät estä sopimusvaltion tuomioistuinta muulloinkin tutkimasta yksityisoikeudellista vaatimusta koskevaa asiaa; toinen sopimusvaltio ei tällaisissa tapauksissa kuitenkaan tämän sopimuksen nojalla ole velvollinen tunnustamaan tuomiota.

Sopimuksen 5 artiklan *a kohdan* mukaan tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena, jos vastaaja, silloin kun asia pantiin vireille, asui tai oleskeli vakinaisesti siinä sopimusvaltiossa, jonka tuomioistuin on antanut tuomion, tai milloin vastaaja oli oikeushenkilö tai avoin yhtiö, vastaajan kotipaikka tai pääkonttori silloin oli tuossa valtiossa. Artiklan *b kohdan* mukaan tuomiois-

tuinta on tätä sopimusta sovellettaessa lisäksi pidettävä toimivaltaisena, jos vastaajalla oikeudenkäynnin vireillepanohetkellä oli sopimusvaltiossa toimipaikka tai sivuliike, jonka toimintaan oikeudenkäynnissä esitetyt vaatimukset ovat perustuneet.

Artiklan *c kohdan* mukaan tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena, jos tuomion tunnustamista pyydetään kanteen nostanutta asianosaista vastaan. Tuomioistuinta on puheena olevan kohdan nojalla tätä sopimusta sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena riippumatta siitä, onko tuomioistuinta millään muulla sopimuksessa määritellyllä perusteella pidettävä toimivaltaisena. Kun kantaja on valinnut asian käsittelyn oikeuspaikan, ei ole kohtuutonta, että tuomio, jolla hänen nostamansa kanne on hylätty, voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa. Tämän määräyksen nojalla voidaan toisessa sopimusvaltiossa panna täytäntöön sellainen päätös, jolla oikeudenkäynnin hävinnyt kantaja on veloitettu korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Sopimus asettaa siten kantajan ja vastaajan oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvollisuutta koskevien päätösten osalta samaan asemaan. Määräys mahdollistaa myös kantajaa vastaan vastakanteen johdosta annetun tuomion täytäntöönpanon toisessa sopimusvaltiossa (ks. artikla 7).

Artiklan *d kohta* koskee tapauksia, joissa oikeudenkäynnissä on ollut kysymys tietyistä vahingonkorvausvaatimuksista. Puheena olevan kohdan mukaan tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena, jos oikeudenkäynti on koskenut sopimukseen perustumatonta velvollisuutta korvata henkilö- tai esinevahinko ja vahingon aiheuttanut teko oli tehty siinä sopimusvaltiossa, jossa tuomio on annettu, vahingon aiheuttajan ollessa siellä.

Artiklan *e kohdan* mukaan tuomioistuinta on lisäksi pidettävä toimivaltaisena, jos kanne on koskenut tuomiovaltiossa olleeseen kiinteään omaisuuteen ollutta oikeutta tai tällaiseen oikeuteen perustunutta vaatimusta. Tämän sopimusmääräyksen soveltamisala on oikeudenkäymiskaa-ren 10 luvun 14 ja 19 §:n kiinteää omaisuutta koskevien oikeuspaikkasäännösten soveltamisalaa suppeampi. Tämän johdosta Suomen tuomioistuimien on toimivaltainen tutkimaan täällä sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen liittyvän riita-asian silloinkin, kun tuomioistuinta ei tätä sopimusta sovellettaessa ole pidettävä toimivaltaisena. Itävalta ei tällaisissa tapauksissa kuitenkaan tämän sopimuksen nojalla ole velvollinen tunnustamaan

Suomessa annettua tuomiota, ellei tuomioistuimta jollakin muulla sopimuksessa määritellyllä perusteella ole pidettävä toimivaltaisena.

Sopimuksen *6 artikla* koskee tapausta, jossa tuomioistuimen toimivalta on perustunut oikeuspaikkaa koskevaan sopimukseen. Artiklan *a kohdan* mukaan sopimusvaltion tuomion antanutta tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena, jos vastaaja nimenomaisesti on hyväksynyt sopimusvaltion tuomioistuimen toimivallan (*prorogaatio-sopimus*). Artiklan *b kohdassa* rinnastetaan oikeuspaikkaa koskevaan sopimukseen pääasiaan vastaaminen (ns. *hiljainen prorogaatio*), jos sopimus sopimusvaltion tuomioistuimen toimivallasta asian laatuun nähden on ollut sallittu. Vastaaja voi kuitenkin estää tuomion tunnustamisen toisessa sopimusvaltiossa tekemällä siitä väitteen ennen pääasiaan vastaamista (*exceptio incompetentiae internationalis* eli väite kansainvälisen toimivallan puuttumisesta). Tällaisena väitteenä on artiklassa erikseen nimenomaan mainittu vastaajan oikeudenkäynnissä antama selitys siitä, että hän vastaa asiassa vain tässä sopimusvaltiossa olevan omaisuutensa osalta. Suojellakseen tässä sopimusvaltiossa olevaa omaisuuttaan vastaajan edun mukaista on näet pääsääntöisesti vastata pääasiaan. Jos hän laiminlyö tämän, ratkaistaan juttu yleensä hänen vahingokseen ja tuomion täytäntöönpano voidaan kohdistaa hänen tässä sopimusvaltiossa olevaan omaisuuteensa. Olisi kuitenkin kohtuutonta, että vastaajan suojellakseen tässä sopimusvaltiossa olevaa omaisuuttaan tulisi vastata asiassa uhalla, että myös hänen toisessa sopimusvaltiossa olevaan omaisuuteensa voidaan kohdistaa täytäntöönpano. Tämän vuoksi on artiklassa vastaajalle annettu mahdollisuus tällaisessa tapauksessa väitteellä estää tuomion tunnustaminen toisessa sopimusvaltiossa.

Sopimuksen *7 artikla* sisältää vastakannetta koskevan määräyksen. Sen mukaan on vastakanteen johdosta annettu tuomio sopimusta sovellettaessa katsottava toimivaltaisen tuomioistuimen antamaksi, jos tuomioistuin 5 tai 6 artiklan mukaan on ollut toimivaltainen tutkimaan pääkanteen.

Sopimuksen *8 artiklaan* on selvyiden vuoksi otettu määräys siitä, että sopimusvaltion tuomioistuin, jossa toisen sopimusvaltion tuomioistuimen antaman tuomion tunnustamista vaaditaan, on tutkiessaan kysymystä siitä, onko tuomion antanut tuomioistuin ollut toimivaltainen, sidottu siihen, mitä tämä tuomioistuin on lausunut niistä tosiseikoista, joihin se on perustanut toimivaltansa.

Sopimuksen 9 artikla, jota jo on käsitelty 4 artiklan c kohdan yhteydessä, sisältää nimenomaisen lis pendensin koskevan määräyksen. Sen mukaan sopimusvaltion tuomioistuinten on asianomaisen sopimusvaltion sisäisen oikeuden mukaisesti joko jätettävä asia tutkimatta tai lykättävä sen käsittely, jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti samojen asianosaisten välillä jo on vireillä toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ja viimeksi mainittu oikeudenkäynti voi johtaa tämän sopimuksen mukaan tunnustettavaan tuomioon.

Kuten edellä on selostettu, ei toisessa sopimusvaltiossa tunnusteta eikä panna täytäntöön, elatusapuasioissa annettuja päätöksiä lukuun ottamatta, väliaikaisia määräyksiä eikä määräyksiä turvaamistoimenpiteistä. Jotta vastaaja tällaisissa tapauksissa ei voisi hukata toisessa sopimusvaltiossa olevaa täytäntöönpanokelpoista omaisuuttaan ennen kuin oikeudenkäynnissä on annettu tuomio, jonka täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä, on sopimuksen 10 artiklan 1 kappaleeseen selvyden vuoksi otettu nimenomainen määräys siitä, että asian vireilläolo toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ei estä antamasta toisessa sopimusvaltiossa määräystä turvaamistoimenpiteestä tai muusta väliaikaisesta toimenpiteestä. Artiklan 2 kappale täydentää järjestelyä vielä siten, että sen mukaan voidaan myönnetyn turvaamistoimenpiteen raukeamisen estämiseksi määräajassa nostettava kanne panna vireille myös toisessa sopimusvaltiossa, jos kanne voi johtaa nyt puheena olevan sopimuksen mukaan tunnustettavan tuomion antamiseen.

Sopimuksen 11 artikla sisältää täytäntöönpanoa koskevat määräykset. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion tuomioistuimen antama tuomio on pyynnöstä pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa, jos se täyttää tunnustamisen edellytykset ja jos se tuomion antaneessa sopimusvaltiossa on täytäntöönpanokelpoinen. Täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa vaatimusta on pidetty tarpeellisena siitä syystä, ettei täytäntöönpanon hakija saisi toisessa sopimusvaltiossa parempaa asemaa kuin mikä hänellä on tuomion antaneessa valtiossa.

Artiklan 2 kappale, jota on käsitelty edellä 3 artiklan b kohdan yhteydessä, sisältää puolestaan määräyksen ulosmittauksen toimittamisesta toisessa sopimusvaltiossa sellaisen lainvoimaa vailla olevan tuomion nojalla, jolla joku on veloitettu toiselle jotakin maksamaan ja joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä sopimusvaltiossa, jonka tuomioistuin on tuomion antanut.

Sopimuksen 12 artiklaan on selvyden vuoksi otettu määräys täytäntöönpanomenettelyssä noudatettavasta laista. Määräyksen mukaan täytäntöönpanomääräyksen antamista koskevassa menettelyssä ja täytäntöönpanossa noudatetaan sen sopimusvaltion lakia, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, jollei tämän sopimuksen määräyksistä muuta johdu.

Sopimuksen 13 artikla sisältää määräykset sellaisen selvityksen esittämisestä, joka on tarpeen sopimuksen 3 ja 11 artikloissa tarkoitettujen seikkojen tutkimiseksi. Siten täytäntöönpanoa pyytävän hakijan on artiklan 1 kappaleen mukaan esitettävä tuomio alkuperäisenä tai toimivaltaisen viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä. Lisäksi hänen on esitettävä selvitys siitä, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen siinä sopimusvaltiossa, jossa se on annettu. Hakijan on edelleen esitettävä selvitys siitä, että tuomio on lainvoimainen. Lainvoimaisuutta koskevasta selvityksestä on, kuten aikaisemmin on selostettu, artiklassa kuitenkin tehty poikkeus maksuvelvollisuutta koskevien tuomioiden ja Suomen ulosotonhaltijan yksityisoikeudellisissa asioissa tekemien päätösten osalta. Näistä viimeksi mainittujen osalta riittää artiklan mukaan todistus siitä, että päätöksestä ei ole valitettu säädetyssä määräajassa.

Artiklan 2 kappale sisältää määräykset esitettävien asiakirjoihin liitettävistä käännöksistä ja niiden oikeaksi todistamisesta. Artiklan 3 kappaleen mukaan ei esitettävien asiakirjojen osalta saa vaatia laillistamista tai muuta vastaavaa muodollisuutta. Vastaavaksi muodollisuudeksi on katsottava esimerkiksi Haagin vuoden 1961 ulkomaisten yleisten asiakirjojen laillistamisvaatimuksen poistamista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 45—46/85) tarkoitettu "Apostille".

Sopimuksen 14 artikla sisältää määräykset niistä täytäntöönpanoperusteista, jotka ovat täytäntöönpanokelpoisia, vaikka niitä ei muutoin tunnustetakaan. Artiklan 1 kappaleessa mainitaan tällaisena perusteena sopimusvaltion tuomioistuimessa sopimuksen soveltamisalaa kuuluvassa yksityisoikeudellisissa asiassa tehty sovinto.

Suomen oikeuden mukaan sovinto on vahvistettava, jotta se olisi täytäntöönpanokelpoinen. Lienee jossakin määrin epäselvää, missä laajuudessa tällainen tuomioistuimessa vahvistettu sovinto saa oikeusvoiman. Itävallan oikeuden mukaan asianosaisten on puolestaan tehtävä sovinto suullisessa käsittelyssä, jossa siitä laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan merkitty oikeudenkäynnin päättävä sovinto voidaan panna täytäntöön kuin

tuomio. Tällaisen sovinnon oikeusvoimavaikutuksesta on Itävallassa esitetty erilaisia käsityksiä. Jotta välttyttäisiin antamasta sovinnolle laajempia oikeusvaikutuksia toisessa sopimusvaltiossa kuin siinä, minkä tuomioistuimessa sovinto on tehty, on sopimuksessa päädytty siihen, että sovinto hyväksytään täytäntöönpanoperusteeksi, vaikka sitä ei muutoin tunnustetakaan. Vastaavalla tavalla on menetelty myös pohjoismaisissa tuomio- laeissa.

Jotta sovinto voitaisiin panna toisessa sopimus- valtiossa täytäntöön, edellytetään artiklan 1 kappaleessa, että se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on tehty. Lisäksi edellyte- tään, että täytäntöönpano ei ole vastoin sen sopimusvaltion oikeusjärjestyksen perusteita, jos- sa täytäntöönpanoa pyydetään (*ordre public*).

Artiklan 2 kappaleessa rinnastetaan tuomiois- tuimissa tehtyihin sovintoihin sekä Itävallan että Suomen viranomaisten myötävaikutuksella teh- dyt elatusapua koskevat sovinnot ja sopimukset. Sopimuksen 15 artiklaan on vielä lisäksi otettu nimenomainen määräys siitä, että merkinnät, jotka Suomen sosiaalilautakunta on tehnyt tuo- mioihin ja sovintoihin tai sopimuksiin perus- tuvien elatusapujen muutoksista, ovat osa täytän- töönpanoperustetta. Näiden määräysten perus- teella pannaan Itävallassa täytäntöön Suomen sosiaalilautakunnan vahvistamien elatusapusopi- musten lisäksi myös elatusapuratkaisuihin merki- tyt indeksikorotukset, mitä Itävalta ei toistaiseksi vuoden 1958 Haagin yleissopimuksen nojalla ole tehnyt.

Sopimuksen 16 artiklaan on otettu määräykset sopimuksen suhteesta muihin vastaavanlaisiin so- pimuksiin ja sopimusvaltion sisäisen oikeuden säännöksiin. Sen 1 kappaleen mukaan sopimus ei vaikuta sellaisten muiden tuomioiden tai sovinto- jen tunnustamista koskevien sopimusten mää- räyksiin, jonka osapuolina molemmat sopimus- valtiot ovat. Siten esimerkiksi edellä mainitun vuoden 1958 Haagin yleissopimuksen määräykset ovat sopimusvaltioiden välisissä suhteissa edel- leen voimassa.

Sopimuksen 16 artiklan 2 kappaleeseen on otettu erityinen määräys sen varalta, että joko Suomi tai Itävalta tulee Euroopan talousyhteisön piirissä vuonna 1968 tehdyn tuomioistuimen yleistoimivaltaa sekä siviili- ja kauppaoikeudelli- sissa asioissa annettujen tuomioiden tunnusta- mista ja täytäntöönpanoa koskevan Brysselin yleissopimuksen taikka muun samantapaisen mo- nenkeskisen sopimuksen osapuoleksi. Viimeksi- mainittu määräys on otettu sopimukseen pitäen

silmällä erityisesti parhaillaan valmisteltavana olevaa Brysselin yleissopimuksen rinnakkaisopi- musta, joka olisi avoin ainakin kaikille EEC:n ja EFTA:n jäsenvaltioille.

Mainitun Brysselin yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaan voi kantaja, jolla on koti- paikka tai vakinainen oleskelupaikka jossakin Brysselin yleissopimuksen osapuolena olevassa valtiossa, nostaa kanteen sellaista vastaajaa vas- taan, jolla ei ole kotipaikkaa eikä vakinaista oleskelupaikkaa mainitulla alueella, myös sopi- muksen 3 artiklan 2 kappaleessa luetelluissa koh- tuuttomina pidettävissä oikeuspaikoissa (ns. eks- orbitanti oikeuspaikka). Tällaisessa oikeuspaikas- sa ei sen sijaan voida nostaa kannetta sellaista vastaajaa vastaan, jolla on kotipaikka tai vakinai- nen oleskelupaikka mainitulla alueella. Jotta en- sin mainituissa tapauksissa sopimusvaltioiden vä- lillä estettäisiin 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitet- tujen vastaajien diskriminointi, on Suomen ja Itävallan välisen sopimuksen 16 artiklan 2 kappaleeseen Brysselin yleissopimuksen 59 artiklan val- tuuttavan määräyksen nojalla otettu määräys sii- tä, että toinen sopimusvaltio ei tunnusta eikä pane täytäntöön tällaisessa kohtuuttomana pidet- tävässä oikeuspaikassa annettuja tuomioita, jos tuomio on annettu sellaista vastaajaa vastaan, jolla on kotipaikka tai vakinainen oleskelupaikka toisessa sopimusvaltiossa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimus ei vai- kuta niihin sopimusvaltion sisäisen oikeuden säännöksiin, joiden mukaan toisessa sopimus- valtiossa annettujen tuomioiden sekä sovintojen tunnustaminen ja täytäntöönpano voi tapahtua sopimuksen edellyttämää laajemmaltikin.

Sopimuksen 17 artikla sisältää määräykset siitä, minä ajankohtana annettuihin tuomioihin tai sovintoihin sopimusta sovelletaan. Sen 1 kappaleen mukaan sopimusta sovelletaan sen voimaan- tulon jälkeen annettuihin tuomioihin tai tehtyi- hin sovintoihin ja sopimuksiin. Artiklan 2 kappaleeseen on kuitenkin otettu poikkeus tästä pää- säännöstä niiden elatusapuratkaisujen osalta, jot- ka on tehty ennen sopimuksen voimaantuloa. Sen mukaan sopimusta on tällaisissa tapauksissa sovellettava siten, että täytäntöönpanoperuste tunnustetaan ja pannaan täytäntöön niiden elat- usapuerien osalta, jotka erääntyvät maksettaviksi sopimuksen voimaantulon jälkeen. Vastaavanlai- nen määräys sisältyy myös Haagin vuoden 1973 yleissopimukseen.

Sopimuksen 18 artiklan mukaan sopimus on ratifioitava tullakseen voimaan. Määräyksen mu- kaan sopimus tulee voimaan ratifioimiskirjojen

vaihtamista seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Sopimuksen 19 artiklan mukaan sopimus on irtisanomisen varainen.

Sopimus on tämän esityksen liitteenä.

3. Sopimuksen ratifioimisen merkitys Suomelle

Kuten edellä on todettu, on Suomen oikeuden mukaan pääsääntönä, että ulkomaisen tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano on täällä mahdollista vain lain nimenomaisen säännöksen nojalla. Tämä puolestaan merkitsee periaatteessa sitä, että vieraassa valtiossa annetun tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano Suomessa edellyttää asianomaisen valtion kanssa solmittua, valtion sisäisesti voimaan saatettua, kansainvälistä sopimusta.

Suomella on Itävallan kanssa vakaat kauppasuhteet ja uusia yhteistyömahdollisuuksia selvittäään. Tullihallituksen pitämän Suomen ja Itävallan välistä kauppaa koskevan tilaston mukaan oli esimerkiksi vuonna 1984 tuonnin arvo Itävallasta 838 miljoonaa markkaa ja viennin arvo 593 miljoonaa markkaa. Mainittuna vuonna tuonnin arvo pysyi suunnilleen edellisen vuoden tasolla, viennin arvo sen sijaan kasvoi 14 %.

Sopimuksen valmistelun yhteydessä kuullut, jäljempänä mainittavat elinkeinoelämän järjestöt katsoivat, että sopimuksen vaikutukset olisivat sekä Suomelle että maidemme väliselle kaupalle myönteiset. Esimerkiksi Suomen Ulkomaankauppaliitto ja Keskuskauppakamari katsoivat jäljempänä mainittavassa lausunnossaan, että sopimuksen takaama mahdollisuus saada tuomio täytäntöönpanuksi toisessa sopimusvaltiossa on tarpeen turvaamaan sopimuskumppaneiden oikeudet silloin, kun välimiesmenettely siihen liittyvine täytäntöönpanoineen ei ole käyttökelpoinen riitojen ratkaisukeino.

Edellä esitetyistä syistä on tärkeää, että Suomi ratifioi Itävallan kanssa tehdyn yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan sopimuksen. Tätä puoltaa lisäksi se, että Itävalta on tehnyt vastaavanlaiset sopimukset myös Ruotsin ja Norjan kanssa.

4. Sopimuksen voimaansaattaminen Suomessa

Lainsäädännön alaa koskevia määräyksiä sisältävä valtiosopimus voidaan saattaa Suomessa voimaan eri tavoin. Yleisin sopimuksen voimaansaattamistapa on niin sanottu blankettilaki, joka sisältää vain säännöksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Tarvittaessa voidaan blankettilaissa antaa myös lainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä. Kansainvälinen sopimus voidaan myös saattaa voimaan erillisellä asiasisältöisellä lailla, johon otetaan kaikki lainsäädäntömme kanssa ristiriidassa olevat tai lainsäädäntöömme sisältymättömät, mutta laintasoista sääntelyä edellyttävät sopimuksen määräykset.

Koska Suomen ja Itävallan välillä yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehty sopimus koskee yksityisen kansalaisen oikeuksia, se on aiheellista saattaa voimaan siten, että siihen perehtyminen on mahdollisimman yksinkertaista. Tämän vuoksi on pidetty tarkoituksenmukaisena saattaa sopimuksen määräykset voimaan siten, että Itävallassa yksityisoikeudellisissa asiassa annetun tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään erillinen laki. Tällä menettelyllä saavutetaan lisäksi se etu, että itse sopimus voidaan saattaa voimaan asetuksella, koska asiasisältöinen laki sisältää kaikki aikaisemman lainsäädännön kanssa ristiriitaiset sopimusmääräykset. Vastaavalla tavalla on menetelty esimerkiksi saatettaessa voimaan vuonna 1973 Haagissa ulkomailla annettujen elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehty yleis-sopimus.

5. Valmisteluvaiheet

Suomen ja Itävallan välisen yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan sopimuksen laatiminen on tapahtunut Itävallan aloitteesta. Sopimus on laadittu Itävallan ja Ruotsin sekä Itävallan ja Norjan välisten kahdenkeskisten sopimusten pohjalta.

Ensimmäiset sopimusta koskevat keskustelut käytiin Suomen ja Itävallan oikeusministeriöiden edustajien välillä Wienissä syyskuussa 1985. Näissä keskusteluissa laaditusta alustavasta sopimusluonnoksesta pyydettiin lausunnot ulkoasiainministeriöltä, Helsingin kaupungin lastenvalvojalta,

Helsingin maistraatilta, Uudenmaan lääninhallitukselta, Keskuskauppakamarilta, Suomen Asianajajaliitolta, Suomen Ulkomaankauppaliitolta ja Teollisuuden Keskusliitolta. Kaikki edellä luetellut viranomaiset ja järjestöt puolsivat antamissaan lausunnoissa puheena olevan sopimuksen solmimista Itävallan kanssa.

Wienissä aloitettuja keskusteluja jatkettiin Helsingissä kesäkuussa 1986. Keskustelujen perusteella laadittiin sopimus yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, joka keskustelujen lopuksi parafoitiin. Täten laaditussa sopimuksessa otettiin myös huomioon eräitä lausunnonantajien aikaisemmasta sopimusluonnoksesta tekemiä huomautuksia.

Sopimus on allekirjoitettu Wienissä marraskuun 17 päivänä 1986.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Lain soveltamisala

1 §. Pykälä sisältää lain soveltamisalaa koskevan perussäännöksen. Sen mukaan Itävallan tuomioistuimen antama yksityisoikeudellista vaatimusta koskeva tuomio on tunnustettava ja pantava täytäntöön Suomessa ehdotetun lain mukaan.

Tuomioistuimella tarkoitetaan laissa sekä yleisiä tuomioistuimia että erikoistuomioistuimia. Itävallan osalta kysymykseen tulevat yleiset tuomioistuimet ovat Landesgerichte, Kreisgerichte, Oberlandsgerichte ja der Oberste Gerichtshof sekä Wienissä sijaitsevat das Bezirksgericht fuer Handelssachen ja das Handelsgericht. Näiden tuomioistuinten antamat, tässä pykälässä tarkoitetut ratkaisut ovat Urteile, Beschluesse, Zahlungsbehle ("maksamismääräys" vähäisiä rahasuorituksia koskevissa asioissa) ja Zahlungsaufträge (kirjalliseen saamistodisteseen perustuva "maksukehoitus"). Kysymykseen tulevina erikoistuomioistuimina ovat työtuomioistuimet (Arbeitsgerichte).

Pykälän 2 momentin mukaan laki koskee myös sellaista yksityisoikeudellista vaatimusta koskevaa tuomiota, joka on annettu rikosasiain oikeudenkäynnissä. Tällä säännöksellä on merkitystä erityisesti silloin, kun rikokseen perustuva vahin-

6. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella ei ole sellaisia organisatorisia vaikutuksia, jotka olisi otettava huomioon hallituksen esitykseen vaikuttavina. Lakiehdotuksen voimaansaattamisesta ei myöskään koituisi valtiolle mitään muita lisämenoja kuin ne hyvin vähäiset menot, jotka aiheutuisivat siitä, että Itävallassa annetun tuomion täytäntöönpanoa tultaisiin hakemaan täällä. Nämä menot, joiden suuruutta on vaikea arvioida, ovat kuitenkin niin vähäiset, ettei myöskään niillä ole merkitystä hallituksen esitykseen vaikuttavina.

gonkorvausvaatimus on käsitelty ja ratkaistu rikosasian yhteydessä. Vahingonkorvauksen ohella laki koskee kuitenkin myös muita rikosasiain yhteydessä esitettyjä yksityisoikeudellisia vaatimuksia. Viimeksi mainituista voidaan esimerkkinä mainita esineen palauttamista koskeva vaatimus.

Lakia sovelletaan rikosasiain oikeudenkäynnissä annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden ohella myös hakemuksella vireille pannuissa asioissa annettuihin tuomioihin (Antragssache, freiwillige Gerichtsbarkeit). Ottaen huomioon lain 1 sekä 3 ja 4 §:ssä säädetyt lain soveltamisalaa koskevat aineelliset rajoitukset on lain soveltamisella myös hakemuksella vireille pannuissa asioissa annettuihin tuomioihin kuitenkin vähäinen käytännöllinen merkitys. Tältä osin säännös voi tulla sovellettavaksi esimerkiksi silloin, kun on kysymys kadonneiden asiakirjojen kuolettamista koskevasta ratkaisusta.

Lain 3 ja 4 § sisältävät poikkeukset 1 §:n lain soveltamisalaa koskevasta pääsäännöstä.

2 §. Tuomiolla tarkoitetaan pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuimen tuomiota tai päätöstä, jolla asia on ratkaistu. Siten ainoastaan sellainen tuomioistuimen ratkaisu, jolla pääasia on ratkaistu, on tunnustettava ja pantava täytäntöön. Jotta laista selvästi ilmenisi, ettei se koske oikeudenkäynnin aikana annettua määräystä tur-

vaamistoimenpiteestä tai muusta väliaikaisesta toimenpiteestä, on pykälässä ehdotettu säädettäväksi, että tuomion ja päätöksen tulee sisältää lopullinen asiaratkaisu. Yleisistä prosessioikeudellisista periaatteista johtuu, että Itävallassa viireillä oleva oikeudenkäynti ei estä ulosotonhaltijaa myöntämästä samassa asiassa täällä turvaamistoimenpiteitä.

Sopimuksen 2 artiklaa vastaavan pykälän 2 momentin mukaan katsotaan erät oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneita kustannuksia koskevat päätökset laissa tuomion veroisiksi. Tämä merkitsee sitä, että niillä on Suomessa sama oikeusvaikutus kuin tuomiolla. Pykälän mukaan näiden päätösten rinnastaminen tuomioon edellyttää kuitenkin, että oikeudenkäynti pääasiassa koskee sellaista yksityisoikeudellista kysymystä, joka kuuluu lain soveltamisalaan. Sen sijaan ei edellytetä, että pääasia olisi jo ratkaistu.

Tuomion veroiseksi katsotaan ensiksikin päätös, jolla tuomioistuin on velvoittanut asianosaisen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Tällä tarkoitetaan myös päätöstä, jolla asianosainen on velvoitettu suorittamaan korvausta valtiolle vastapuolelle myönnetystä maksuttomasta oikeudenkäynnistä tai muusta oikeusavusta aiheutuneista kustannuksista. Voittaneelle asianosaiselle maksettavaksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen lisäksi pykälä koskee myös esimerkiksi oikeudenkäynnin viivyttämisestä vastapuolelle aiheutuneiden kulujen korvaamista. Toiseksi tuomioon rinnastetaan momentissa päätös, joka koskee todistajalle tai asiantuntijalle tulevaa korvausta.

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan laki koskee myös rikosasian yhteydessä käsitellyssä yksityisoikeudellisessa kysymyksessä annettua tuomiota. Nyt puheena olevan pykälän 2 momentin soveltaminen edellyttää kuitenkin, että tuomio pääasiassa on sellainen kuin lakiehdotuksessa tarkoitetaan. Tällä ei kuitenkaan ole tarkoitettu sulkea pois säännöksen soveltamista esimerkiksi silloin, kun vahingonkorvausvaatimus on käsitelty rikosasian yhteydessä. Siten puheena olevan pykälän 2 momentti soveltuu myös esimerkiksi silloin, kun on kysymys vahingonkorvausvaatimuksen käsittelemisestä rikosasiain oikeudenkäynnissä aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta yksityiselle asianosaiselle. Vastaavasti momentti soveltuu myös niiden oikeudenkäynti- ja todistelukustannusten korvaamiseen, jotka ovat aiheutuneet jäljempänä mainittavan elatusapua koskevan vaatimuksen käsittelemisestä muun lakiehdotuk-

sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävän perheoikeudellisen asian yhteydessä.

3 §. Pykälä, joka vastaa sopimuksen 1 artiklan 4 kappaletta, sisältää poikkeukset ehdotuksen 1 §:n lain soveltamisalaa koskevasta perussäännöksestä.

Pykälän 1 kohdan mukaan lakia ei sovelleta henkilöoikeudellisia, perintöoikeudellisia eikä perheoikeudellisia asioita koskeviin tuomioihin. Siten lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi holhottavaksi julistamista ja avioliiton purkamista koskevat tuomiot sekä lasten hoidon, huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevat tuomiot. Ehdotuksen 4 §:n mukaan lakia sovellettaisiin kuitenkin eräisiin elatusapua koskeviin päätöksiin.

Pykälän 1 kohdan säännökset eivät kuitenkaan merkitse sitä, että säännöksen tarkoittamilla tuomioilla ei olisi Suomessa mitään vaikutusta, sillä eräiden tällaisten tuomioiden tunnustamisesta on säädetty erikseen. Siten esimerkiksi ulkomailla annettu avioliiton purkamista koskeva päätös on voimassa Suomessa siten kuin kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain 11—13 §:ssä (190/67) säädetään. Samoin ulkomaisen lapseksiottamisen ja ottolapsisuhteen purkamisen tunnustamisesta on voimassa mitä lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/85) on säädetty. Lisäksi on katsottu, että vieraassa valtiossa annettu tuomio, joka koskee henkilön siviilitai perheoikeudellista asemaa, on määrätyn edellytyksin ilman lain nimenomaista säännöstään voimassa myös Suomessa.

Ennen pääasian ratkaisemista tuomioistuin on voinut joutua ottamaan kantaa pykälän 1 kohdassa tarkoitettuun kysymykseen. Kysymys on tällöin pääasiaan nähden ollut ennakkoluontoinen. Pelkästään kannanotto tällaiseen ennakkoluontoiseen kysymykseen ei kuitenkaan estä pääasiassa annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

Pykälän 2 kohdassa suljetaan lain soveltamisalan ulkopuolelle konkurssi- tai akordimenettelyssä taikka niihin rinnastettavassa menettelyssä annetut tuomiot. Konkurssimenettelyyn rinnastettavana menettelynä on Itävallassa käytössä "Geschäftsaufsicht". Säännöksen mukaan lakia ei sovelleta myöskään tällaisten menettelyjen yhteydessä annettuihin velallisten oikeustointen vaikutuksia koskeviin tuomioihin. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät siten esimerkiksi tuomiot, jotka koskevat takaisinsaantia konkurssipesään.

Pykälän 3 kohdan mukaan lakia ei sovelleta myöskään tuomioihin, jotka koskevat vastuuta

ydinvahingosta. Ydinvahingon korvaamista koskevassa asiassa annettu tuomio voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön siten kuin atomivastuulain (484/72) 39 §:ssä on säädetty, jos tuomio on annettu sellaisessa valtiossa, joka on vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla Pariisissa tehdyn yleissopimuksen osapuoli. Itävalta ei ole kuitenkaan liittynyt tähän sopimukseen.

4 §. Pykälä vastaa sopimuksen 1 artiklan 3 kappaletta. Sen mukaan sovelletaan lakia edellä yleisperusteluissa selostetuista syistä, muista perheoikeudellisista asioista poiketen, myös elatusapua koskeviin päätöksiin. Lapselle tulevaa elatusapua koskevien päätösten lisäksi lainkohta koskee myös aikuiselle maksettavaa elatusapua. Pykälän 1 momentin mukaan lakia, 2 §:n 1 momentista poiketen, sovelletaan myös elatusapua koskeviin väliaikaisiin määräyksiin. Lainkohdan mukaan lakia sovelletaan myös päätöksiin, joilla tuomioistuin tai hallintoviranomainen on määrännyt maksettavaksi takaisin elatustuen tai elatusavun ennakon. Lain 10 §:n 2 momentista ilmenee lisäksi, että myös tietyt elatusapua koskevat sovinnot ja sopimukset voidaan panna täytäntöön, vaikka niitä ei muutoin tunnustetaakaan.

Pykälän 2 momentin mukaan jäävät elatusapua koskevista ratkaisuista lain soveltamisalan ulkopuolelle edellä yleisperusteluissa selostetuista syistä sellaiset päätökset ja väliaikaiset määräykset, joissa elatusapu on määrätty prosentteina elatusvelvollisen tuloista.

Elatusapua koskeva päätös, joka ei ole lainvoimainen, sekä väliaikainen määräys pannaan lakiehdotuksen 11 §:n mukaan täytäntöön siten kuin ulosottolain 3 luvun 7 §:n 1 momentissa on säädetty. Suomen ja Itävallan välisissä suhteissa edelleen noudatettava vuoden 1958 Haagin yleissopimus lapsen elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ei aseta väliaikaisesti täytäntöönpantavien päätösten eikä väliaikaisten määräysten täytäntöönpanolle vastaavaa rajoitusta. Siten 21 vuotta nuoremmalle naimattomalle lapselle ja ottolapselle Itävallassa tällaisella päätöksellä määrätty elatusapu voidaan mainitun yleissopimuksen nojalla panna Suomessa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

1.2. Tunnustaminen

5 §. Pykälä vastaa sopimuksen 3 artiklaa. Siinä edellytetään pääsääntönä, että tuomion tulee olla lainvoimainen, jotta se olisi voimassa Suomessa.

Pykälän mukaan toisena tunnustamisen perusedellytyksenä on, että tuomio on toimivaltaisen tuomioistuimen antama. Siitä, milloin tuomion antanutta Itävallan tuomioistuinta on tätä lakia sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena, säädetään lakiehdotuksen 6—7 §:ssä. Vaikka edellä mainitut edellytykset täytyisivätkin, voidaan tuomion tunnustaminen evätä jollakin 9 §:ssä mainitulla perusteella.

Tuomion tunnustamiselle ei sen sijaan ole asetettu muita edellytyksiä, mikä merkitsee muun muassa sitä, että Itävallassa annettu tuomio on tunnustettava riippumatta siitä, miten asia on aineellisoikeudellisesti ratkaistu. Siten Suomen viranomaisten on esimerkiksi hyväksyttävä Itävallan tuomioistuimen kussakin tapauksessa valitseman lain soveltaminen. Eri asia on, että lakiehdotuksen 9 §:n 1 kohdan mukaan tuomion tunnustaminen voidaan evätä, jos tuomion tunnustaminen on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita.

6 §. Pykälä vastaa sopimuksen 5 ja 6 artiklaa. Siinä ja sopimuksen 7 artiklaa vastaavassa 7 §:ssä luetellaan tyhjentyvästi ne perusteet, joiden vallitessa Itävallan tuomioistuinta tätä lakia sovellettaessa on pidettävä toimivaltaisena, jotta tuomioistuimen antama tuomio olisi voimassa myös Suomessa. Ratkaisevaa on yksinomaan se, että joku jäljempänä mainittavista toimivaltaisperusteista on ollut olemassa. Merkitystä ei sen sijaan ole sillä, onko tuomioistuin juuri tällaisella perusteella katsonut olevansa toimivaltainen. Myöskään sillä, onko tuomioistuin Itävallan sisäisen lainsäädännön alueellista toimivaltaa koskevien säännösten mukaan ollut toimivaltainen, ei ole tässä yhteydessä merkitystä.

Pykälän 1 kohta koskee tapausta, jossa vastaajana oikeudenkäynnissä on ollut luonnollinen henkilö. Sen mukaan tuomion antanutta Itävallan tuomioistuinta on tätä lakia sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena, jos vastaaja asui tai oleskeli vakinaisesti Itävallassa. Pykälän mukaan ratkaisevaa on toimivaltaisperusteen olemassaolo silloin, kun asia pantiin vireille.

Pykälän 2 kohtaan ehdotetaan otettavaksi erityissäännös niitä tapauksia varten, joissa vastaajana oikeudenkäynnissä on ollut oikeushenkilö tai avoin yhtiö (Handelsgesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit). Lainkohdan mukaan tuomioistuimen toimivallan on pitänyt perustua vastaajan Itävallassa olevaan kotipaikkaan. Kotipaikalla tarkoitetaan lainkohdassa sitä paikkaa, jossa yhteisön toiminnan keskus sijaitsee tai jossa sen sääntöjen mukaan pitäisi sijaita (ns. sääntömääräinen

kotipaikka). Jollei tällaista lainkaan ole, kotipaikkaa koskeva edellytys täyttyy, jos yhteisön toiminnan tosiasiallinen keskus sijaitsee Itävallassa.

Toisena liittymäkohtana mainitaan lainkohdassa vastaajan Itävallassa oleva pääkonttori. Useimmissa tapauksissa liene selvää, milloin on kysymys yhteisön pääkonttorista.

Myös säännöksen 2 kohdan soveltaminen edellyttää, että toimivaltaperuste on ollut olemassa silloin, kun kanne pantiin vireille.

Pykälän 3 kohta koskee tapausta, jossa vastaajalla asian vireillepanohetkellä on ollut toimipaikka tai sivuliike Itävallassa. Kohta koskee sekä luonnollista henkilöä että oikeushenkilöä. Jotta tuomioistuinta tässä tapauksessa olisi pidettävä toimivaltaisena, edellytetään säännöksessä lisäksi, että oikeudenkäynnissä esitetyt vaatimukset ovat perustuneet tämän toimipaikan tai sivuliikkeen toimintaan.

Pykälän 4 kohta sisältää hylkäävää tuomiota koskevan erityissäännöksen. Siinä ehdotetaan yleisperusteluissa selostetuista syistä säädettäväksi, että tuomiota, jolla kanne on hylätty, on tätä lakia sovellettaessa pidettävä toimivaltaisen tuomioistuimen antamana riippumatta siitä, onko tuomioistuinta millään muulla lakiehdotuksessa mainitulla perusteella pidettävä toimivaltaisena.

Pykälän 5 kohta sisältää toimivaltaperustetta koskevan erityisen säännöksen niitä tapauksia varten, joissa Itävallassa tapahtunut oikeudenkäynti on koskenut sopimussuhteen ulkopuolista vahingonkorvausvastuuta. Säännöksen mukaan Itävallan tuomioistuinta on tällöin pidettävä toimivaltaisena, jos vahingon aiheuttanut teko oli tehty Itävallassa vahingon aiheuttajan ollessa siellä. Lainkohdan mukaan ei siten riitä, että vain vahinko on ilmennyt Itävallassa.

Lainkohdan soveltaminen ei riipu siitä, mihin vahingonkorvausvastuun lajiin kanne on perustettu. Siten myöskin niin sanottuun ankaraan eli tuottamuksesta riippumattomaan vastuuseen perustuva vahingonkorvausvelvollisuus kuuluu säännöksen soveltamisalaan. Vaikka säännöksessä puhutaankin teosta, koskee lainkohta luonnollisesti myös vahinkoja, jotka on aiheutettu laiminlyönnillä.

Lainkohta soveltuu ainoastaan silloin, kun korvausta on vaadittu henkilö- tai esinevahingosta. Puhtaat varallisuusvahingot, kuten esimerkiksi immateriaaliset vahingot, joista esimerkkinä voidaan mainita tekijänoikeuden loukkaamisen johdosta tuomitut vahingonkorvaukset, jäävät siten pykälän soveltamisalan ulkopuolelle. Henkilövahinkojen osalta säännös kattaa aineellisten vahin-

kojen, kuten esimerkiksi sairaanhoitokustannusten, lisäksi myös aineettomat vahingot, kuten esimerkiksi kivusta ja särystä maksettavaksi tuomitut vahingonkorvaukset.

Säännöksen soveltaminen edellyttää, että vahingon aiheuttanut teko on tehty Itävallassa silloin, kun vahingon aiheuttaja samanaikaisesti oli siellä. Tällä vaatimuksella on merkitystä erityisesti silloin, kun vahinko on aiheutettu laiminlyönnillä. Sen sijaan oikeudenkäynnissä vastaajana olleen ei tarvitse olla sama kuin vahingon aiheuttajan. Tällä säännöllä on puolestaan merkitystä erityisesti silloin, kun esimerkiksi vakuutusyhtiö vakuutuksen perusteella on velvollinen korvaamaan aiheutetun vahingon.

Pykälän 6 kohdan mukaan on Itävallan tuomioistuinta pidettävä toimivaltaisena, jos oikeudenkäynti on koskenut oikeutta Itävallassa olleeseen kiinteään omaisuuteen tai tällaiseen oikeuteen perustuvaa vaatimusta.

Säännös koskee kiinteistön omistusoikeutta ja kiinteistöön kohdistuvia rajoitettuja esineoikeuksia, kuten esimerkiksi hallintaa ja nautinto-oikeutta, koskevia riita-asioita. Lainkohta koskee siis esimerkiksi kiinteistöön kohdistuvan oikeuden luovuttamisesta aiheutuvia riitoja, kuten rakennusten huonosta kunnosta tai maan huonosta hoidosta suoritettavia korvauksia koskevia riita-asioita.

Pykälän 7 ja 8 kohdassa säädetään Itävallan tuomioistuimen toimivallan perustumisesta oikeuspaikkaa koskevaan sopimukseen. Oikeuspaikkaa koskevalla sopimuksella tarkoitetaan säännöksessä sekä sopimusta Itävallan tuomioistuinten toimivallasta yleensä että sopimusta tietyn Itävallan tuomioistuimen toimivallasta. Ensinnä mainitussa tapauksessa määräytyy alueellisesti toimivaltainen oikeuspaikka Itävallan sisäisen lainsäädännön mukaan.

Pykälän 7 kohdan mukaan tuomioistuinta on tätä lakia sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena, jos vastaaja nimenomaisesti on hyväksynyt Itävallan tuomioistuimen toimivallan (*prorogaatio*). Lainkohdassa ei edellytetä kahdenkeskistä sopimusta, vaan ainoastaan hyväksymistä. Hyväksymisen tulee sen sijaan olla nimenomainen. Tämä ei kuitenkaan välttämättä merkitse sitä, että hyväksymisen tulisi olla kirjallinen. Jos kantaja vetoaa suulliseen hyväksymiseen, on hänen kuitenkin näytettävä suostumuksen olemassaolo. Asianosaisten sopimusta siitä, että heidän väliset riitansa ratkaistaan Itävallan lain mukaan tai että sopimus on täytettävä Itävallassa, ei vielä sellaise-

naan voida pitää Itävallan tuomioistuimen toimivallan nimenomaisena hyväksymisenä.

Pykälän 8 kohdan mukaan tunnustamiselle ei ole olemassa estettä, jos vastaaja väitettä esittämättä on ryhtynyt vastaamaan pääasiaan (ns. *hiljainen prorogaatio*). Tämä merkitsee sitä, että pääasiaan vastaamiselle periaatteessa annetaan sama vaikutus kuin asianosaisten tekemälle oikeuspaikkasopimukselle. Edellä yleisperusteluissa selostetuista syistä ehdotetaan lainkohdassa säädettäväksi, että vastaaja kuitenkin voisi estää tämän vaikutuksen syntymisen tekemällä siitä väitteen. Vastajan ei ole katsottava vastanneen pääasiaan, jos hän on ilmoittanut vastaavansa asiassa ainoastaan Itävallassa olevan omaisuutensa osalta. Nimenomaista säännöstä viimeksi mainitusta seikasta ei ole pidetty tarpeellisena, koska asia on muutoinkin selvä.

7 §. Säännös koskee Itävallan tuomioistuimen vastakanteen johdosta antamaa tuomiota. Sen mukaan tuomioistuinta on pidettävä toimivaltaisena, jos tuomioistuin on 6 §:n mukaan ollut toimivaltainen tutkimaan pääkanteen. Lainkohdan soveltaminen ei edellytä, että vastakanteen ja alkuperäisen kanteen välillä olisi ollut aineellinen yhteys.

8 §. Pykälä vastaa sopimuksen 8 artiklaa. Sen mukaan Suomen viranomainen ei tuomiota tunnustettaessa tai täytäntöönpannassa saa tutkia tuomion antaneen tuomioistuimen toteamusta sellaisten seikkojen olemassaolosta, joihin se on perustanut toimivaltansa.

9 §. Pykälä, joka vastaa sopimuksen 4 artiklaa, sisältää säännökset niistä perusteista, joiden vallitessa Itävallan tuomioistuimen antaman tuomion tunnustaminen voidaan evätä. Säännökset ovat harkinnanvaraisia, joten tunnustamista ei välttämättä tarvitse evätä, vaikka joku säännöksessä mainittu seikka olisikin olemassa.

Pykälän 1 kohdassa mainitaan kieltäytymisperusteena se, että tuomion tunnustaminen on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Säännös ei edellytä, että itse tuomio on *ordre publicin* vastainen, vaan riittää, että tuomion tunnustaminen olisi ristiriidassa *ordre publicin* kanssa. Tämä merkitsee sitä, että tuomion sisällön lisäksi harkinnassa on otettava huomioon myös muita seikkoja, kuten esimerkiksi kohtuullisen oikeusturvan takaava oikeudenkäynti. Myöskään se seikka, että itse tuomio on *ordre publicin* vastainen, ei välttämättä merkitse sitä, että tuomion tunnustaminen yksittäistapauksessa olisi *ordre publicin* vastaista. Siten esimerkiksi se seikka, että Itävallan tuomiois-

tuimen tietyssä tapauksessa soveltama laki on ristiriidassa Suomen *ordre publicin* kanssa, ei välttämättä johda siihen, että tuomion tunnustaminen olisi *ordre publicin* vastaista.

Pykälän 2 kohdan mukaan voidaan tunnustamisesta kieltäytyä, jos samaa asiaa koskeva lainvoimainen tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu Suomessa (*res judicata*).

Pykälän 3 kohdassa mainitaan yleisperusteluissa selostetuista syistä tunnustamisen epäämisperusteena se, että samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä vireillä Suomessa ja tämä oikeudenkäynti on pantu viireille ennen Itävallassa annettuun tuomioon johtanutta oikeudenkäyntiä (ns. *epäsuora lis pendens*). Säännös liittyy läheisesti lakiehdotuksen 15 §:ään. Säännösten tarkoituksena on estää, että samaa asiaa koskevaa kannetta samanaikaisesti ajetaan samojen asianosaisten välillä sekä Suomessa että Itävallassa.

Pykälän 4 kohdan mukaan tuomion tunnustamisesta voidaan kieltäytyä, jos samaa asiaa koskeva tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu muussa valtiossa ja tämä tuomio täyttää ne edellytykset, joiden vallitessa se on voimassa Suomessa.

Pykälän 5 kohta koskee oikeudenkäynnistä poissäännystä vastaajaa vastaan annettua tuomiota. Kuten edellä yleisperusteluissa on selostettu, lakiehdotusta sovelletaan myös yksipuolisiin ja muihin poissäännystä vastaajaa vastaan annettuihin tuomioihin. Tällaisen tuomion tunnustaminen Suomessa edellyttää lainkohdan mukaan kuitenkin aina, että vastaaja on saanut riittävästi aikaa voidakseen vastata asiassa.

1.3. Täytäntöönpano

10 §. Pykälän 1 momentissa, joka vastaa sopimuksen 11 artiklan 1 kappaletta, ehdotetaan säädettäväksi, että tuomio, joka lakiehdotuksen mukaan on voimassa Suomessa ja joka on täytäntöönpanokelpoinen Itävallassa, on pyynnöstä pantava täytäntöön Suomessa. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentista ilmenee, että säännös koskee myös muita täytäntöönpanoperusteita kuin varsinaisia tuomioita.

Pykälän 2 momentissa, joka vastaa sopimuksen 14 artiklaa, ehdotetaan edellä yleisperusteluissa selostetuista syistä lueteltaviksi ne täytäntöönpanoperusteet, jotka ovat täytäntöönpanokelpoisia Suomessa, vaikka ne eivät muutoin olekaan täällä voimassa.

Momentin 1 kohdan mukaan pannaan lakiehdotuksen säännöksiä noudattaen Suomessa täytäntöön Itävallan tuomioistuimessa tehty lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvaa yksityisoikeudellista vaatimusta koskeva sovinto. Lakiehdotus ei siten edellytä, että sovinnon pitäisi olla tehty sellaisessa tuomioistuimessa, jota 6-7 §:n mukaan on pidettävä toimivaltaisena. Vaatimus lain soveltamisalaan kuuluvasta yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta merkitsee puolestaan sitä, että esimerkiksi muussa kuin elatusapua koskevassa perheoikeudellisessa asiassa tehty sovinto ei ole Suomessa täytäntöönpanokelpoinen.

Momentin 2 kohdassa mainitaan täytäntöönpanoperusteina lisäksi Itävallan viranomaisen elatusapuun oikeutetun edustajana elatusvelvollisen kanssa tekemät sovinnot ja sopimukset.

Momentin kummankin kohdan soveltaminen edellyttää, että sovinto on Itävallassa täytäntöönpanokelpoinen. Lainkohdan mukaan edellytetään molemmissa tapauksissa lisäksi, että sovinnon täytäntöönpano ei ole vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita.

11 §. Pykälään, joka vastaa sopimuksen 11 artiklan 2 kappaletta, on otettu säännös sellaisen maksuvelvollisuutta koskevan tuomion täytäntöönpanosta, joka ei ole lainvoimainen. Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, säännös mahdollistaa ulosmittauksen toimittamisen. Pykälän mukaan täytäntöönpanossa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä ulosottolain 3 luvun 7 §:n 1 momentissa on säädetty. Siten tällaisen Itävallassa annetun tuomion täytäntöönpano rinnastetaan lakiehdotuksessa Suomen alioikeuden maksuvelvollisuutta koskevan tuomion täytäntöönpanoon.

Säännöksen mukaan lainvoimaa vailla olevan maksuvelvollisuutta koskevan tuomion täytäntöönpano Suomessa edellyttää, että tuomio voidaan ainakin vastaavalla tavalla panna täytäntöön Itävallassa.

12 §. Pykälän 1 momentin mukaan täytäntöönpanoa haetaan kirjallisesti ulosotonhaltijalta. Myös pohjoismaisen tuomiolain mukaan täytäntöönpanoa koskeva hakemus osoitetaan ulosotonhaltijalle.

Sopimuksen 13 artiklan 1 kappaletta vastaavan pykälän 2 momentin mukaan täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen on liitettävä sellainen selvitys, että ulosotonhaltija voi tutkia lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettyjen edellytysten olemassaolon. Hakemukseen on siten liitettävä tuomio alkuperäisenä tai asianomaisen viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä sekä selvitys siitä, että tuomio on lainvoimainen. Viimeksi-

mainittua selvitystä ei kuitenkaan tarvitse esittää maksuvelvollisuutta koskevan tuomion osalta, koska tällainen tuomio lakiehdotuksen 11 §:n mukaan on pantava täytäntöön Suomessa, vaikka se ei olekaan lainvoimainen. Lisäksi hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että tuomio on Itävallassa täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanohakemukseen ei sen sijaan tarvitse liittää erityistä selvitystä siitä, ettei lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitettuja täytäntöönpanosta kieltäytymiseen oikeuttavia seikkoja ole ollut olemassa. Ulosotonhaltija ei myöskään viran puolesta ole velvollinen tutkimaan sellaisten seikkojen olemassaoloa. Ne on kuitenkin otettava huomioon, jos ne ilmenevät jätetyistä asiakirjoista. Vastapuoli voi aina hakea muutosta täytäntöönpanomääräykseen, jos ulosotonhaltija on antanut täytäntöönpanomääräyksen, vaikka edellä mainittujen edellytysten vallitessa se olisi voinut hylätä hakemuksen.

Kun Suomen tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanoa pyydetään Itävallassa, antaa todistuksen tuomion lainvoimaisuudesta tällöinkin asianomainen tuomioistuin. Todistuksen siitä, että tuomio tai sovinto voi olla Suomessa täytäntöönpanon perusteena, antaisi ulosotonhaltija. Viimeksi mainitusta seikasta voidaan tarkempia säännöksiä sisällyttää sopimuksen voimaansaattamista tarkoittavaan asetukseen. Myös silloin, kun lainvoimaa vailla olevan maksuvelvollisuutta koskevan tuomion tai sovinnon täytäntöönpanoa pyydetään muussa pohjoismaassa, antaa ulosotonhaltija täytäntöönpanokelpoisuutta osoittavan todistuksen.

Pykälän 3 momentti vastaa sopimuksen 13 artiklan 2 kappaletta. Siinä ehdotetaan säädettäväksi, että asiakirjoihin, joita ei ole laadittu suomen tai ruotsin kielellä, on liitettävä käännös jommalle kummalle näistä kielistä. Säännöksessä ei sen sijaan, toisin kuin sopimuksen mainitussa artiklassa, edellytetä, että käännöksen tulisi olla sellaisen henkilön oikeaksi todistama, jolla on tähän kelpoisuus joko Suomessa tai Itävallassa. Lisäksi pykälässä sopimuksen mainitusta artiklasta poiketen ehdotetaan säädettäväksi, että ulosotonhaltija voi myöntää poikkeuksen velvollisuudesta liittää hakemukseen käännös. Kumpikaan järjestely ei kuitenkaan ole vastoin sopimuksen määräystä, koska lakiehdotuksen säännös näiltä osin on sopimuksen määräystä lievempi.

Pykälän mukaan ulosotonhaltija voisi siten harkita, hyväksyykö se hakijan esittämän käännöksen. Valantehneistä kielenkääntäjistä annettussa laissa (191/67) tarkoitettua kielenkääntäjän

todistama käännös on kuitenkin aina hyväksyttävä. Asetuksella voimaansaattettavan sopimuksen määräyksestä seuraa lisäksi, että ulosotonhaltijan on hyväksyttävä myös sellaisen henkilön oikeaksi todistama käännös, jolla on ollut tähän kelpoisuus Itävallassa. Itävallassa tällainen kelpoisuus on valantehneellä kielenkääntäjällä (gerichtlich beeedeter Uebersetzer).

Kuten edellä on todettu, ehdotetaan lainkohdassa säädettäväksi, että ulosotonhaltija voi myöntää poikkeuksen velvollisuudesta liittää hakemukseen käännös. Ulosotonhaltijan tulisi myöntää poikkeus kuitenkin vain silloin, kun on ilmeistä, että kääntäminen ei ole tarpeen hakemuksen tutkimista tai täytäntöönpanoa varten. Vastaava säännös sisältyy myös pohjoismaisen tuomiolain 10 §:n 6 momenttiin.

13 §. Pykälän mukaan päätös täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen annetaan vastapuolta kuulematta, jollei ulosotonhaltija erityisestä syystä toisin määrää. Pääsääntönä on siten, että vastapuolen kuuleminen ei ole pakollista. Erityinen syy, jonka nojalla ulosotonhaltija voi päättää vastapuolen kuulemisesta, saattaa olla esimerkiksi se, että jätetyistä asiakirjoista ilmenee sellaisia seikkoja, joiden vallitessa tuomion täytäntöönpano voidaan evätä. Myös pohjoismaisen tuomiolain mukaan täytäntöönpanoa koskeva hakemus ratkaistaan pääsääntöisesti vastapuolta kuulematta.

Ulosottolain 7 luvun 11 a §:n mukaan ulosotonhaltija voi myöntää turvaamistoimenpiteen siinäkin tapauksessa, että hakijalla jo on käytettävissään ulosottooperuste, mutta hänen hakemuksensa ei voida heti suostua. Tällä säännöllä on merkitystä erityisesti silloin, kun on kysymys vieraassa valtiossa annetun tuomion täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanohakemuksen käsittely saattaa näet, vaikka päätös täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen pääsääntöisesti annetaankin vastapuolta kuulematta, joissakin tapauksissa viedä niin paljon aikaa, että syntyy vaara siitä, että velallinen ryhtyy omaisuutensa suhteen täytäntöönpanoa estäviin toimenpiteisiin. Lisäksi lakiehdotuksen mukaan täytäntöönpanon edellytyksenä pääsääntöisesti on, että tuomio on lainvoimainen.

Vaikka mainittu ulosottolain säännös soveltuu myös Itävallassa annetun tuomion täytäntöönpanoon, on pykälän 2 momenttiin kuitenkin pidetty tarpeellisenä selvyyden vuoksi ottaa tästä nimenomainen säännös. Sen mukaan ulosotonhaltija voi siis hakijan vaatimuksesta välittömästi määrätä hänen oikeutensa turvaamiseksi tarpeel-

lisesta turvaamistoimenpiteestä, jos hakemukseen ei voida heti suostua. Ulosottolain 7 luvun 11 a §:n 2 momentin mukaan takavarikko ja hukkaamiskieltoa tarkoittava määräys on voimassa enintään kuusi kuukautta sen antamisesta, jollei ulosotonhaltija hakemuksesta ole pitentänyt määräyksen voimassaoloaikaa.

Pykälän 3 momentin mukaan lähettää ulosotonhaltija, suostuttuaan täytäntöönpanohakemukseen, päätöksen ja siihen liitetyt asiakirjat viran puolesta toimivaltaiselle ulosottomiehelle, jollei hakija ole pyytänyt päätöstä toimitettavaksi hänelle. Säännöksen mukaan hakijan ei siten erikseen tarvitse pyytää täytäntöönpanoa.

14 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Itävallassa annetun tuomion täytäntöönpano, jollei lakiehdotuksesta muuta johdu, tapahtuu siten kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että täytäntöönpanossa on esimerkiksi elatusapua perittäessä noudatettava ulosotto-laissa palkan ulosmittaukselle asetettuja rajoituksia ja että täytäntöönpano-asiakirjaan mahdollisesti sisältyviä Itävallan lakiin perustuvia määräyksiä pakkokeinojen käyttämisestä ei ole noudatettava. Selvyyden vuoksi on pykälään otettu nimenomainen maininta viimeksi mainitusta seikasta.

Lakiehdotuksen 11 §:stä ilmenee, että sellainen maksuvelvollisuutta koskeva tuomio, joka ei ole lainvoimainen, pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin ulosottolain 3 luvun 7 §:n 1 momentin säännöksiä.

1.4. Erinäiset säännökset

15 §. Pykälä, joka vastaa sopimuksen 9 artiklaa, sisältää säännöksen siitä, että Itävallassa vireillä olevalla oikeudenkäynnillä on Suomessa niin sanottu vireilläolovaikutus (*lis pendens*). Oikeudenkäynti, joka jo on vireillä Itävallan tuomioistuimessa, voi useassa tapauksessa johtaa lakiehdotuksen mukaan Suomessa voimassa olevan tuomion antamiseen. Säännöksellä pyritään siihen, ettei samaa asiaa koskevaa kannetta samojen asianosaisten välillä samanaikaisesti ajeta sekä Suomessa että Itävallassa ja ettei näissä valtioissa anneta keskenään ristiriitaisia tuomiota, jotka muuten täyttäisivät tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykset.

Lis pendensin vallitessa tuomioistuimen olisi pääsääntöisesti jätettävä kanne tutkimatta. Joskus saattaa kuitenkin olla epävarmaa, tuleeko Itäval-

lassa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä annettava tuomio olemaan voimassa Suomessa. Jos kanne tällaisessakin tapauksessa jätettäisiin tutkimita, saattaisi kantajalle esimerkiksi vanhentumisen taikka määräajan menettämisen johdosta aiheutua lopullinen oikeudenmenetyks. Tämän vuoksi pykälään on otettu säännös siitä, että tällaisessa tapauksessa tuomioistuin kanteen tutkimatta jättämisen sijasta voisi lykätä asian käsittelyä siihen saakka, kunnes Itävallassa vireille pannussa oikeudenkäynnissä annettu tuomio on tullut lainvoimaiseksi. Vastaava säännös sisältyy myös pohjoismaisen tuomiolain 13 §:ään.

Kuten jo edellä 2 §:n 1 momentin perusteluissa on todettu, ei Itävallassa vireillä oleva oikeudenkäynti estä ulosotonhaltijaa myöntämästä täällä samassa asiassa turvaamistoimenpidettä.

Tuomioistuimen on tässäkin tapauksessa otettava lis pendens- vaikutus huomioon viran puolesta. Tätä velvollisuutta koskevaa nimenomaista säännöstä ei ole pidetty tarpeellisena.

16 §. Ulosottolain 7 luvun 11 §:n mukaan tulee sen, joka on hankkinut takavarikon tai hukkaamiskiellon, kuudessa viikossa, tai sen, joka on hankkinut matkustamiskiellon, kolmessa viikossa sen jälkeen kun ulosotonhaltijaa määräys siitä on annettu, laillisessa järjestyksessä panna kanteensa vireille. Milloin tämä laiminlyödään tai jos vireillepantu kanne jätetään tutkimatta, peruutetaan tai se raukeaa, toimenpide peräytyy.

Lakiehdotuksen 15 §:ään sisältyvä lis pendens-sääntö merkitsee, että Itävallassa vireillepantu oikeudenkäynti tietyissä tapauksissa estää kanteen nostamisen Suomen tuomioistuimessa. Koska on jossain määrin epäselvää, täyttäväkö kanteen vireillepano Itävallan tuomioistuimessa ilman nimenomaista säännöstä ulosottolain 7 luvun 11 §:ssä tarkoitettun vaatimuksen, on lakiehdotukseen ollut välttämätöntä ottaa säännös, jonka

mukaan kanteen vireillepano Itävallan tuomioistuimessa turvaamistoimenpiteen pysyvyyttä ulosottolain 7 luvun 11 §:n nojalla harkittaessa on katsottava Suomen tuomioistuimessa tapahtuneen kanteen nostamisen veroiseksi, jos Itävallassa vireillepannussa oikeudenkäynnissä annettu tuomio lakiehdotuksen mukaan voi tulla voimaan Suomessa.

Säännös soveltuu sekä silloin, kun kanne Itävallan tuomioistuimessa jo on vireillä, että silloin, kun kannetta ei vielä ole nostettu. Vastavanlainen säännös sisältyy pohjoismaisen tuomiolain 14 §:ään.

17 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta.

2. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti, kun sopimus sen 18 artiklan mukaan tulee voimaan. Mainitun artiklan mukaan sopimus tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihtamista seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Lakiehdotuksen mukaan lain voimaantulosta säädettäisiin erikseen asetuksella.

Lakiehdotus koskee vain lain voimaantulon jälkeen annettuja tuomioita ja tehtyjä sovintoja tai sopimuksia. Ennen lain voimaantuloa tehtyihin elatusapua koskeviin ratkaisuihin lakia ehdotetaan kuitenkin sopimuksen 17 artiklan 2 kapiteelin mukaisesti sovellettavaksi niiden elatusapuerien osalta, jotka erääntyvät maksettaviksi lakiehdotuksen voimaantulon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

L a k i

Itävallassa annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Soveltamisala

1 §

Itävallan tuomioistuimen antama yksityisoikeudellista vaatimusta koskeva tuomio on voimassa ja pannaan täytäntöön Suomessa siten kuin tässä laissa säädetään.

Mitä 1 momentissa on säädetty koskee myös rikosasiassa annettua yksityisoikeudellista vaatimusta koskevaa tuomiota.

2 §

Tuomiolla tarkoitetaan tässä laissa tuomioistuimen tuomiota tai päätöstä, jolla asia on lopullisesti ratkaistu.

Tuomion veroiseksi katsotaan tässä laissa vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamista sekä todistajalle tai asiantuntijalle tulevaa korvausta koskeva päätös, jonka tuomioistuin on antanut tämän lain soveltamisalaan kuuluvassa asiassa.

3 §

Tätä lakia ei sovelleta:

1) henkilöoikeudellisia, perintöoikeudellisia eikä perheoikeudellisia asioita koskeviin tuomioihin;

2) konkurssi- tai akordimenettelyssä taikka niihin rinnastettavassa menettelyssä annettuihin tuomioihin eikä tällaisten menettelyjen yhteydessä annettuihin velallisen oikeustointen vaikutuksia koskeviin tuomioihin; eikä

3) tuomioihin, jotka koskevat vastuuta ydinvahingosta.

4 §

Sen estämättä mitä 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 kohdassa on säädetty, tätä lakia sovelletaan elatusapua koskeviin päätöksiin ja väliaikaisiin määräyksiin sekä tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten elatustuen tai elatusavun ennakon takaisinmaksamista koskeviin päätöksiin.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta päätöksiin eikä väliaikaisiin määräyksiin, joissa elatusapu on määrätty prosentteina elatusvelvollisen tuloista (Bruchteilstitel nach der österreichischen Exekutionsordnung).

Tunnustaminen

5 §

Itävallassa annettu lainvoimainen tuomio on, jollei 9 §:stä muuta johdu, voimassa Suomessa, jos tuomion antanut tuomioistuin on 6 tai 7 §:n mukaan ollut toimivaltainen.

6 §

Tuomion antanutta Itävallan tuomioistuinta on tätä lakia sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena:

1) jos vastaaja asui tai oleskeli vakinaisesti Itävallassa silloin, kun asia pantiin vireille;

2) jos vastaajana olleella oikeushenkilöllä tai avoimella yhtiöllä oli kotipaikka tai pääkonttori Itävallassa silloin, kun asia pantiin vireille;

3) jos vastaajalla silloin, kun asia pantiin vireille, oli toimipaikka tai sivuliike Itävallassa, ja häntä vastaan esitetyt vaatimukset perustuivat tämän toimipaikan tai sivuliikkeen toimintaan;

4) jos se asianosainen, jota vastaan tuomioon vedotaan, oli nostanut kanteen Itävallassa;

5) jos kanne koski sopimukseen perustumatonta velvollisuutta korvata henkilö- tai esinevahinko ja vahingon aiheuttanut teko oli tehty Itävallassa vahingon aiheuttajan ollessa siellä;

6) jos kanne koski oikeutta Itävallassa olevaan kiinteään omaisuuteen tai tällaiseen oikeuteen perustuvaa vaatimusta;

7) jos vastaaja nimenomaisesti on hyväksynyt Itävallan tuomioistuimen toimivallan; tai

8) jos vastaaja väitettä esittämättä on ryhtynyt vastaamaan pääasiaan Itävallan tuomioistuimessa, ja sopimus Itävallan tuomioistuimen toimivalta-
lasta asian laatuun nähden oli sallittu.

7 §

Itävallan tuomioistuimen vastakanteen johdosta antama tuomio on tätä lakia sovellettaessa katsottava toimivaltaisen tuomioistuimen antamaksi, jos tuomioistuin on 6 §:n mukaan ollut toimivaltainen tutkimaan pääkanteen.

8 §

Tuomion antaneen Itävallan tuomioistuimen toteamusta niiden seikkojen olemassaolosta, joihin tuomioistuin on perustanut toimivaltansa, on pidettävä Suomen viranomaisia sitovana.

9 §

Itävallassa annetun tuomion tunnustaminen voidaan evätä:

1) jos tuomion tunnustaminen on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita;

2) jos samaa asiaa koskeva lainvoimainen tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu Suomessa;

3) jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä vireillä Suomessa ja tämä oikeudenkäynti on pantu vireille ennen Itävallassa annettuun tuomioon johtanutta oikeudenkäyntiä;

4) jos samaa asiaa koskeva tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu muussa valtiossa ja tämä tuomio on voimassa Suomessa; tai

5) jos tuomio on annettu vastaajaa vastaan, joka ei ole vastannut pääasiaan ja joka ei ole saanut tietoa oikeudenkäynnistä riittävän ajoissa voidakseen siinä valvoa etuaan.

Täytäntöönpano

10 §

Tuomio, joka tämän lain mukaan on voimassa Suomessa ja joka on täytäntöönpanokelpoinen Itävallassa, on pyynnöstä pantava täytäntöön Suomessa.

Mitä tässä laissa on säädetty täytäntöönpanosta koskee soveltuvin osin myös:

1) tuomioistuimessa tämän lain soveltamisalaan kuuluvassa yksityisoikeudellisessa asiassa tehtyä sovintoa, ja

2) Itävallan viranomaisen "Jugendwohlfahrts-träger"-toimessaan elatusapuun oikeutetun edustajana elatusvelvollisen kanssa tekemiä sovintoja ja sopimuksia,

jos sovinto tai sopimus on täytäntöönpanokelpoinen Itävallassa ja jos täytäntöönpano ei ole vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita.

11 §

Itävallan tuomioistuimen antama lainvoimaa vailla oleva tuomio, jolla joku on veloitettu toiselle jotakin maksamaan ja joka tämän lain mukaan voi tulla voimaan Suomessa, on, jos se on täytäntöönpanokelpoinen Itävallassa, pyynnöstä pantava täytäntöön noudattaen soveltuvin osin mitä ulosottolain 3 luvun 7 §:n 1 momentissa on säädetty.

12 §

Tuomion täytäntöönpanoa pyydetään kirjallisesti ulosotonhaltijalta.

Hakemukseen on liitettävä:

1) tuomio alkuperäisenä tai toimivaltaisen viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä;

2) selvitys siitä, että tuomio on lainvoimainen, jollei ole kysymys 11 §:ssä tarkoitetusta tuomios-
ta; sekä

3) selvitys siitä, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen Itävallassa.

Asiakirjoihin, joita ei ole laadittu suomen tai ruotsin kielellä, on liitettävä käännös jommalle kummalle näistä kielistä, jollei ulosotonhaltija myönnä tästä poikkeusta.

13 §

Päätös täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen annetaan vastapuolta kuulematta, jollei ulosotonhaltija erityisestä syystä toisin määrää.

Jollei hakemukseen voida heti suostua, ulosotonhaltija voi hakijan vaatimuksesta välittömästi määrätä ryhdyttäväksi sellaiseen ulosottolain 7 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Kun ulosotonhaltija on suostunut täytäntöönpanohakemukseen, on päätös ja siihen liitetyt asiakirjat viran puolesta toimitettava täytäntöönpanoa varten toimivaltaiselle ulosottomiehelle, jollei hakija ole pyytänyt, että päätös toimitetaan hänelle.

14 §

Tässä laissa tarkoitettu täytäntöönpano tapahtuu, jollei tästä laista muuta johdu, niin kuin Suomen tuomioistuimen antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty. Jos täytäntöönpanoasiakirja sisältää määräyksen pakkokeinojen käyttämisestä, määräystä ei ole noudatettava.

Erinäiset säännökset

15 §

Jos Suomen tuomioistuimessa nostetaan kanne asiassa, josta oikeudenkäynti samojen asianosaisten välillä jo on vireillä Itävallassa, ja aikaisemmin vireille pantu oikeudenkäynti voi johtaa sellaisen tuomion antamiseen, joka tämän lain

mukaan on voimassa Suomessa, tuomioistuimen on jätettävä myöhemmin vireille pantu kanne tutkittavaksi ottamatta tai odottamaan aikaisemmin vireille pannussa oikeudenkäynnissä annetun tuomion lainvoimaiseksi tuloa.

16 §

Ulosotonhaltijan myönnettyä ulosottolain 7 luvussa tarkoitettua turvaamistoimenpiteen nostaminen Itävallan tuomioistuimessa tuon toimenpiteen pysyvyyttä ulosottolain sanotun luvun 11 §:n nojalla harkittaessa katsottava Suomen tuomioistuimessa tapahtuneen nostamisen veroiseksi, jos Itävallassa vireille pannussa oikeudenkäynnissä annettava tuomio tämän lain mukaan voi tulla voimaan Suomessa.

17 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

18 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana.

Lakia ei sovelleta ennen lain voimaantuloa annettuihin tuomioihin eikä tehtyihin sovintoihin tai sopimuksiin, ellei 3 momentista muuta johdu.

Elatusapua koskevassa asiassa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen taikka tehtyyn sovintoon tai sopimukseen sovelletaan tätä lakia niiden elatusapuerien osalta, jotka eräntyvät maksettaviksi tämän lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1987

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Matti Louekoksi*

SOPIMUS

Suomen ja Itävallan tasavallan välillä
yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen
tuomioiden tunnustamisesta ja
täytäntöönpanosta

Suomi ja Itävallan tasavalta,
jotka haluavat varmistaa näissä valtioissa yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen ja täytäntöönpanon, ovat sopineet seuraavasta:

1 Artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan sopimusvaltioissa yksityisoikeudellisissa asioissa annettuihin tuomiuihin.

2. "Tuomiolla" tarkoitetaan tässä sopimuksessa tuomioistuimen tuomiota tai päätöstä, jolla asia on ratkaistu, siinäkin tapauksessa, että ratkaisu on annettu rikosasiain oikeudenkäynnissä. Tuomion veroisena pidetään myös Suomen ulosotonhaltijan yksityisoikeudellisissa asioissa antamia päätöksiä.

3. Sopimusta sovelletaan myös elatusapua koskeviin päätöksiin sekä tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten elatustuen tai elatusavun ennakon takaisinmaksamista koskeviin päätöksiin. Tässä kappaleessa tarkoitettuna päätöksenä pidetään myös väliaikaista määräystä. Sopimusta ei kuitenkaan sovelleta tuomiuihin, joissa elatusapu on määrätty prosentteina elatusvelvollisen tuloista (Bruchteilstitel nach der österreichischen Exekutionsordnung).

4. Sopimusta ei sovelleta:

a) henkilöoikeudellisia, perintöoikeudellisia eikä — elatusapua koskevia päätöksiä lukuunottamatta — perheoikeudellisia asioita koskeviin tuomiuihin,

b) konkurssi- tai akordimenettelyssä taikka niihin rinnastettavissa menettelyissä annettuihin tuomiuihin eikä tällaisten menettelyjen yhteydessä annettuihin velallisen oikeustointen vaikutuksia koskeviin tuomiuihin,

c) tuomiuihin, jotka koskevat vastuuta ydinvahingosta.

ABKOMMEN

zwischen der Republik Österreich und
Finnland über die Anerkennung und die
Vollstreckung von Entscheidungen in
Zivilsachen

Die Republik Österreich und Finnland,
von dem Wunsch geleitet, in den Beziehungen zwischen den beiden Staaten die Anerkennung und die Vollstreckung von Entscheidungen in Zivilsachen zu sichern, sind wie folgt übereingekommen:

Artikel 1

(1) Dieses Abkommen ist auf die in den Vertragsstaaten auf dem Gebiet des Zivilrechts gefällten Entscheidungen anzuwenden.

(2) Unter "Entscheidung" sind in diesem Abkommen jedes Urteil und jeder Beschluss eines Gerichts zu verstehen, die den Streitgegenstand entscheiden, auch wenn die Entscheidung in einem strafgerichtlichen Verfahren ergangen ist. Die in Finnland von einem Oberexekutor (ulosotonhaltija/överexekutor) auf dem Gebiet des Zivilrechts gefällten Entscheidungen gelten als gerichtliche Entscheidungen.

(3) Dieses Abkommen ist auf Entscheidungen in Unterhaltssachen und auf Entscheidungen von Gerichten und Verwaltungsbehörden auf Rückzahlung von Unterhaltsvorschüssen anzuwenden. Als Entscheidung im Sinn dieses Absatzes gilt auch eine einstweilige Verfügung. Auf Bruchteilstitel nach der österreichischen Exekutionsordnung ist das Abkommen jedoch nicht anzuwenden.

(4) Das Abkommen ist nicht anzuwenden:

(a) auf Entscheidungen auf dem Gebiet des Personenstands, des Erbrechts und — vorbehaltlich der Unterhaltssachen — des Familienrechts,

(b) auf Entscheidungen in einem Konkursverfahren, einem Ausgleichsverfahren oder einem gleichartigen Verfahren sowie auf im Zusammenhang mit solchen Verfahren ergangene Entscheidungen über die Wirksamkeit von Rechtshandlungen eines Schuldners,

(c) auf Entscheidungen über die Haftung für nukleare Schäden.

2 Artikla

Tuomion veroisena pidetään vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamista sekä todistajalle taikka asiantuntijalle tulevaa korvausta koskevaa päätöstä, jonka tuomioistuin on antanut tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvassa asiassa.

3 Artikla

Tuomio, jonka toisen sopimusvaltion (*tuomiovaltio*) tuomioistuin on antanut, on tunnustettava toisessa sopimusvaltiossa (*tunnustamisvaltio*), jos

a) tuomion antanut tuomioistuin on 5—7 artiklan mukaan ollut toimivaltainen ja

b) tuomio on tuomiovaltion lain mukaan lainvoimainen; toisen sopimusvaltion on kuitenkin tunnustettava tuomio, jolla joku on veloitettu toiselle jotakin maksamaan, vaikka tuomio ei olekaan saanut lainvoimaa.

4 Artikla

Sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustaminen voidaan evätä:

a) jos tunnustaminen on vastoin tunnustamisvaltion oikeusjärjestyksen perusteita,

b) jos samaa asiaa koskeva lainvoimainen tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu tunnustamisvaltiossa,

c) jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä vireillä tunnustamisvaltion tuomioistuimessa ja kanne tuossa tuomioistuimessa on nostettu ensin,

d) jos samaa asiaa koskeva tuomio on samojen asianosaisten välillä annettu kolmannessa valtiossa ja tämä tuomio on tunnustettava tunnustamisvaltiossa, tai

e) jos tuomio on annettu vastaajaa vastaan, joka ei ole vastannut pääasiaan ja joka ei ole saanut tietoa oikeudenkäynnistä riittävän ajoissa voidakseen valvoa etuaan.

5 Artikla

Tuomiovaltion tuomioistuinta on tätä sopimusta sovellettaessa pidettävä toimivaltaisena:

a) jos vastaaja asui tai oleskeli vakinaisesti tuomiovaltiossa silloin kun asia pantiin vireille, tai, milloin vastaaja oli oikeushenkilö tai avoin

Artikel 2

Ein Beschluss eines Gerichts in einer Angelegenheit, auf die dieses Abkommen anzuwenden ist, der den Ersatz der Prozesskosten an die Gegenpartei oder das Entgelt eines Zeugen oder eines Sachverständigen betrifft, ist einer Entscheidung gleichgestellt.

Artikel 3

Die von einem Gericht eines Vertragsstaates (Entscheidungsstaat) gefällte Entscheidung wird in dem anderen Vertragsstaat (ersuchter Staat) anerkannt, wenn

(a) das Gericht, das die Entscheidung gefällt hat, gemäss den Bestimmungen der Artikel 5 bis 7 zuständig war und

(b) die Entscheidung nach dem Recht des Entscheidungsstaates rechtskräftig ist; jedoch sind noch nicht rechtskräftige Entscheidungen, die auf Zahlung eines Geldbetrages lauten, anzuerkennen.

Artikel 4

Die Anerkennung einer in einem Vertragsstaat gefällten Entscheidung kann versagt werden:

(a) wenn sie der öffentlichen Ordnung des ersuchten Staates widerspricht,

(b) wenn eine rechtskräftige Entscheidung über denselben Gegenstand zwischen denselben Parteien im ersuchten Staat ergangen ist,

(c) wenn ein Verfahren wegen desselben Gegenstandes zwischen denselben Parteien vor einem Gericht des ersuchten Staates anhängig ist und dieses Gericht zuerst angerufen wurde,

(d) wenn eine Entscheidung über denselben Gegenstand zwischen denselben Parteien in einem dritten Staat ergangen ist und diese Entscheidung im ersuchten Staat anzuerkennen ist oder

(e) wenn die Entscheidung gegen einen Beklagten ergangen ist, der sich auf das Verfahren in der Hauptsache nicht eingelassen hat und der vom Verfahren nicht zeitgerecht Kenntnis erhalten hat, um sich zu verteidigen.

Artikel 5

Die Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates wird im Sinne dieses Abkommens anerkannt:

(a) wenn der Beklagte zur Zeit der Einleitung des Verfahrens in dem Entscheidungsstaat seinen Wohnsitz oder seinen gewöhnlichen Aufenthalt

yhtiö, vastaajan kotipaikka tai pääkonttori silloin oli tuossa valtiossa,

b) jos vastaajalla silloin, kun asia pantiin vireille, oli toimipaikka tai sivuliike tuomiovaltiossa ja häntä vastaan esitetyt vaatimukset perustuivat tämän toimipaikan tai sivuliikkeen toimintaan,

c) jos se asianosainen, jota vastaan tuomioon vedotaan, oli nostanut kanteen tuomiovaltion tuomioistuimessa,

d) jos oikeudenkäynti koski sopimukseen perustumatonta velvollisuutta korvata henkilö- tai esinevahinko ja vahingon aiheuttanut teko oli tehty tuomiovaltiossa vahingon aiheuttajan ollessa siellä, tai

e) jos kanteen koski oikeutta tuomiovaltiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai tällaiseen oikeuteen perustuvaa vaatimusta.

6 Artikla

Tuomiovaltion tuomioistuinta on tämän sopimuksen mukaan lisäksi pidettävä toimivaltaisena:

a) jos vastaaja nimenomaisesti on hyväksynyt tuomiovaltion tuomioistuimen toimivallan, tai

b) jos vastaaja on ryhtynyt vastaamaan pääasiaan tuomiovaltion tuomioistuimessa esittämättä väitettä tuomioistuimen toimivaltaa vastaan ja sopimus tuomiovaltion tuomioistuimen toimivaltaista asiaan laatuun nähden oli sallittu. Vastaajan ei erityisesti ole katsottava vastanneen pääasiaan, jos hän ennen pääasiaan vastaamista on selittänyt vastaavansa asiassa ainoastaan tuomiovaltiossa olevan omaisuutensa osalta.

7 Artikla

Vastakanteen johdosta annettu tuomio on tätä sopimusta sovellettaessa katsottava toimivaltaisen tuomioistuimen antamaksi, jos tuomioistuin 5 tai 6 artiklan mukaan on ollut toimivaltainen tutkimaan pääkanteen.

oder, im Fall einer juristischen Person oder Handelsgesellschaft, seinen Sitz oder seine Hauptniederlassung hatte,

(b) wenn der Beklagte in dem Entscheidungsstaat eine geschäftliche Niederlassung oder Zweigniederlassung hatte und er für Ansprüche aus dem Betrieb dieser Niederlassung oder Zweigniederlassung belangt worden ist,

(c) wenn die Klage von der Partei, gegen welche die Entscheidung geltend gemacht wird, vor dem Gericht des Entscheidungsstaates erhoben worden ist,

(d) wenn das Verfahren einen Anspruch auf Ersatz für Personen- oder Sachschäden aus einer ausservertraglichen Haftung zum Gegenstand hatte und die schädigende Handlung im Entscheidungsstaat begangen wurde, während sich der Schädiger dort befand oder

(e) wenn mit der Klage ein Recht an einer unbeweglichen Sache oder ein Anspruch aus einem Recht an einer solchen Sache geltend gemacht worden ist und die unbewegliche Sache in dem Entscheidungsstaat belegen ist.

Artikel 6

Die Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates wird im Sinne dieses Abkommens ferner anerkannt:

(a) wenn der Beklagte sich der Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates ausdrücklich unterworfen hat oder

(b) wenn der Beklagte sich vor dem Gericht des Entscheidungsstaates auf das Verfahren in der Hauptsache eingelassen hatte, ohne die Unzuständigkeit des Gerichtes geltend zu machen, es sei denn, dass die Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates wegen des Gegenstandes der Klage nicht durch eine Vereinbarung hätte begründet werden können; als eine solche Einlassung ist es insbesondere nicht anzusehen, wenn der Beklagte vor der Verhandlung in der Hauptsache erklärt hat, dass er sich auf das Verfahren nur im Hinblick auf das in dem Entscheidungsstaat gelegene Vermögen einlasse.

Artikel 7

Die Zuständigkeit der Gerichte des Entscheidungsstaates für eine Widerklage wird im Sinne dieses Abkommens anerkannt, wenn diese Gerichte gemäss Artikel 5 oder 6 zur Entscheidung über die Hauptklage zuständig waren.

8 Artikla

Tunnustamisvaltion tuomioistuin on tutkimaan, onko tuomiovaltion tuomioistuin tämän sopimuksen mukaan ollut toimivaltainen, sidottu siihen, mitä tuomiovaltion tuomioistuin on todennut niiden seikkojen olemassaolosta, joihin se on perustanut toimivaltansa.

9 Artikla

Sopimusvaltion tuomioistuinten on asianomaisen sopimusvaltion sisäisen oikeuden säännösten mukaisesti joko jätettävä asia tutkimatta tai lykättävä sen käsittely, jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti samojen asianosaisten välillä jo on vireillä toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ja viimeksi mainittu asia voi johtaa sellaisen tuomion antamiseen, joka tämän sopimuksen mukaan on tunnustettava.

10 Artikla

1. Asian vireilläolo toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ei estä antamasta toisessa sopimusvaltiossa määräystä turvaamistoimenpiteestä tai muusta väliaikaisesta toimenpiteestä.

2. Jos sen, joka on toisessa sopimusvaltiossa pyytänyt turvaamistoimenpiteen tai muun väliaikaisen toimenpiteen määräämistä, on määrääjässä nostettava kanne pääasiassa, hän voi nostaa tämän kanteen toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa, jos kanne voi johtaa tämän sopimuksen mukaan tunnustettavan tuomion antamiseen.

11 Artikla

1. Sopimusvaltion tuomioistuimen antama tuomio, joka tuomiovaltiossa on täytäntöönpanokelpoinen, on pyynnöstä pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa, jos se täyttää tunnustamisen edellytykset.

2. Tunnustamisvaltiossa toimitetaan ulosmittaus (Exekution zur Sicherstellung) sellaisen lainvoimaa vailla olevan tuomion nojalla, jolla joku on veloitettu toiselle jotakin maksamaan ja joka on täytäntöönpanokelpoinen tuomiovaltiossa.

12 Artikla

Täytäntöönpanomääräyksen antamista koskevassa menettelyssä ja täytäntöönpanossa noudatetaan tunnustamisvaltion lakia, jollei tämän sopimuksen määräyksistä muuta johdu.

Artikel 8

Das Gericht des ersuchten Staates ist bei Prüfung der Frage der Zuständigkeit des Gerichts des Entscheidungsstaates nach diesem Abkommen an Feststellungen von Tatsachen gebunden, auf welche dieses Gericht seine Zuständigkeit gegründet hat.

Artikel 9

Die Gerichte eines Vertragsstaates haben, je nach den Vorschriften ihres innerstaatlichen Rechts, eine Klage entweder zurückzuweisen oder die Entscheidung aufzuschieben, wenn eine gleiche, denselben Rechtsanspruch betreffende Klage zwischen denselben Parteien schon vor einem Gericht des anderen Vertragsstaates anhängig ist und darüber eine gemäss diesem Abkommen anzuerkennende Entscheidung gefällt werden kann.

Artikel 10

(1) Die Anhängigkeit eines Verfahrens vor einem Gericht eines Vertragsstaates hindert nicht, dass im anderen Vertragsstaat eine einstweilige Verfügung getroffen wird.

(2) Hat jemand in einem Vertragsstaat die Erlassung einer einstweiligen Verfügung beantragt und muss er innerhalb einer Frist eine Klage in der Sache selbst einbringen, so genügt es, wenn er die Klage innerhalb der Frist bei einem Gericht des anderen Vertragsstaates einbringt, sofern darüber eine gemäss diesem Abkommen anzuerkennende Entscheidung gefällt werden kann.

Artikel 11

(1) Jede von einem Gericht eines Vertragsstaates gefällte Entscheidung, die in dem Entscheidungsstaat vollstreckbar ist, ist im ersuchten Staat auf Antrag zu vollstrecken, wenn die Erfordernisse für ihre Anerkennung erfüllt sind.

(2) Auf Grund noch nicht rechtskräftiger, in dem Entscheidungsstaat jedoch vollstreckbarer Entscheidungen, die auf Zahlung eines Geldbetrages lauten, ist im ersuchten Staat die Exekution zur Sicherstellung durchzuführen.

Artikel 12

Das Verfahren zur Bewilligung der Exekution und die Durchführung der Zwangsvollstreckung richten sich, vorbehaltlich der Bestimmungen dieses Abkommens, nach dem Recht des ersuchten Staates.

13 Artikla

1. Asianosaisen, joka pyytää täytäntöönpanoa, on esitettävä tuomio alkuperäisenä tai toimivaltaisen viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä, selvitys siitä, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen tuomiovaltiossa, sekä — paitsi 11 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetussa tapauksessa — selvitys siitä, että tuomio on lainvoimainen. Suomen ulosotonhaltijan päätöksen osalta (Artikla 1 kappale 2) riittää todistus siitä, että päätöksestä ei ole valitettu säädetyssä määräajassa.

2. Itävallassa esitettäviin asiakirjoihin, joita ei ole laadittu saksan kielellä, on liitettävä käännös tälle kielelle. Suomessa esitettäviin asiakirjoihin, joita ei ole laadittu suomen tai ruotsin kielellä, on liitettävä käännös jommalle kummalle näistä kielistä. Käännöksen on oltava sellaisen henkilön oikeaksi todistama, jolla on tähän kelpoisuus jommassa kummassa sopimusvaltiossa.

3. Tämän sopimuksen mukaan esitettävien asiakirjojen osalta ei saa vaatia laillistamista tai muuta vastaavaa muodollisuutta.

14 Artikla

1. Sopimusvaltion tuomioistuimessa tehty sovinto tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvassa yksityisoikeudellisessa asiassa pannaan toisessa sopimusvaltiossa täytäntöön, jos sovinto on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on tehty, jollei täytäntöönpano ole vastoin tunnustamisvaltion oikeusjärjestyksen perusteita.

2. Mitä 1 kappaleessa on määrätty koskee myös Itävallan viranomaisen "Jugendwohlfahrtsträger"-toimessaan elatusapuun oikeutetun edustajana elatusvelvollisen kanssa tekemiä sovintoja ja sopimuksia sekä Suomen sosiaalilautakunnan vahvistamia elatusapusopimuksia.

3. Täytäntöönpanossa on soveltuvin osin noudatettava mitä 11—13 artiklassa on määrätty.

15 Artikla

Merkinnät, jotka Suomen sosiaalilautakunta on tehnyt tuomioihin, sovintoihin tai sopimuksiin perustuvien elatusapujen määrien muutoksesta, ovat osa täytäntöönpanoperustetta.

Artikel 13

(1) Die Partei, welche die Vollstreckung beantragt, hat die Entscheidung im Original oder in einer von der zuständigen Behörde ausgefertigten Abschrift und den Nachweis der Vollstreckbarkeit im Entscheidungsstaat sowie — ausser im Fall des Artikel 11 Absatz 2 — den Nachweis der Rechtskraft vorzulegen. Bei Entscheidungen eines finnischen Oberexekutors (Artikel 1 Absatz 2) genügt die Bestätigung, dass innerhalb der Frist für die Beschwerde (valitus/besvär) kein Rechtsmittel erhoben worden ist.

(2) Die in Österreich vorzulegenden Urkunden müssen in deutscher Sprache abgefasst oder mit einer Übersetzung in diese Sprache versehen sein. Die in Finnland vorzulegenden Urkunden müssen in finnischer oder in schwedischer Sprache abgefasst oder mit einer Übersetzung in eine dieser Sprachen versehen sein. Die Richtigkeit der Übersetzung muss von einer hiezu in einem der beiden Vertragsstaaten befugten Person bestätigt sein.

(3) Die gemäss diesem Abkommen vorzulegenden Urkunden sind von Beglaubigungen und gleichartigen Förmlichkeiten befreit.

Artikel 14

(1) Ein vor einem Gericht eines der Vertragsstaaten geschlossener Vergleich in einer Zivilsache, auf welche dieses Abkommen anwendbar ist, wird in dem anderen Vertragsstaat vollstreckt, wenn der Vergleich in dem Staat, wo er geschlossen wurde, vollstreckbar ist und der Vollstreckung die öffentliche Ordnung des ersuchten Staates nicht entgegensteht.

(2) Dasselbe gilt für die vor einer österreichischen Behörde in ihrer Funktion als Jugendwohlfahrtsträger zwischen ihr als Vertreter des Unterhaltsberechtigten einerseits und dem Unterhaltsverpflichteten andererseits geschlossenen vollstreckbaren Vergleiche und Vereinbarungen sowie für die von einem finnischen Sozialausschuss (sosiaalilautakunta/socialnämnd) festgestellten Unterhaltsverträge.

(3) Auf die Vollstreckung sind die Artikel 11 bis 13 sinngemäss anzuwenden.

Artikel 15

Bestätigungen eines finnischen Sozialausschusses (sosiaalilautakunta/socialnämnd) über die geänderte Höhe der auf Grund von Entscheidungen, Vergleichen oder Verträgen geschuldeten Unterhaltsbeiträge gelten als Teil des betreffenden Unterhaltstitels.

16 Artikla

1. Tämä sopimus ei vaikuta sellaisten muiden sopimusten määräyksiin, jonka osapuolina molemmat sopimusvaltiot ovat ja jotka koskevat tuomioiden tai sovintojen tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

2. Jos toinen sopimusvaltio tulee Euroopan talousyhteisön piirissä syyskuun 27 päivänä 1968 tehdyn tuomioistuinten yleistoimivaltaa sekä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen osapuoleksi, ei tämä sopimusvaltio sanotun yleissopimuksen 59 artiklan mukaisesti tunnusta muissa sopimusvaltioissa annettuja tuomioita, jotka kohdistuvat vastaajaan, jolla on kotipaikka tai vakinainen oleskelupaikka toisessa sopimusvaltiossa, jos päätös yleissopimuksen 4 artiklassa mainituissa tapauksissa on voinut perustua ainoastaan saman yleissopimuksen 3 artiklan 2 kappaleessa olevaan toimivaltaperusteeseen. Tätä on noudatettava soveltuvin osin myös siinä tapauksessa, että sopimusvaltio tulee samantapaisen monenkeskisen sopimuksen osapuoleksi.

3. Tämä sopimus ei vaikuta sellaisiin sopimusvaltion sisäisen oikeuden määräyksiin, joiden mukaan toisen sopimusvaltion tuomioiden tai sovintojen tunnustaminen tai täytäntöönpano voi tapahtua laajemmalti kuin mitä tämä sopimus edellyttää.

17 Artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan, jollei 2 kappaleesta muuta johdu, ainoastaan tuomioihin, jotka on annettu, tai sovintoihin, jotka on tehty sen voimaantulon jälkeen.

2. Jos elatusapua koskevassa asiassa päätös on annettu, sovinto on tehty tai elatusapusopimus on vahvistettu ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, on sopimusta sovellettava siten, että täytäntöönpanoperuste tunnustetaan ja pannaan täytäntöön ainoastaan niiden elatusapuerien osalta, jotka erääntyvät maksettaviksi tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen.

18 Artikla

Tämä sopimus on ratifioitava. Ratifioimiskirjat on vaihdettava Helsingissä. Sopimus tulee voi-

Artikel 16

(1) Das vorliegende Abkommen berührt nicht die Bestimmungen anderer Abkommen oder Vereinbarungen, denen die beiden Vertragsstaaten angehören und die die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen oder Vergleichen regeln.

(2) Sollte ein Vertragsstaat Mitglied des im Rahmen der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft geschlossenen Übereinkommens vom 27. September 1968 über die gerichtliche Zuständigkeit und die Vollstreckung gerichtlicher Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen werden, so wird er gemäss Artikel 59 des genannten Übereinkommens Entscheidungen der Gerichte der anderen Mitgliedsstaaten desselben gegen Beklagte, die ihren Wohnsitz oder gewöhnlichen Aufenthalt im anderen Vertragsstaat dieses Abkommens haben, nicht anerkennen, wenn diese Entscheidungen in den Fällen des Artikel 4 des Übereinkommens vom 27. September 1968 nur in einem der in dessen Artikel 3 Absatz 2 angeführten Gerichtsstände ergehen können. Dies gilt sinngemäss auch dann, wenn ein Vertragsstaat Mitglied eines gleichartigen mehrseitigen Übereinkommens werden sollte.

(3) Dieses Abkommen berührt nicht die Bestimmungen des inneren Rechts eines Vertragsstaates, nach denen die Anerkennung oder Vollstreckung von Entscheidungen oder Vergleichen des anderen Vertragsstaates in weiterem Ausmass als in diesem Abkommen vorgesehen ist.

Artikel 17

(1) Dieses Abkommen ist, vorbehaltlich des Absatz 2, nur auf die nach dem Tag seines Inkrafttretens gefällten Entscheidungen und auf die nach diesem Tag geschlossenen Vergleiche anzuwenden.

(2) In Unterhaltssachen ist das Abkommen, wenn die Entscheidung vor dem Tag seines Inkrafttretens gefällt, der Vergleich vor diesem Tag geschlossen oder die Unterhaltsvereinbarung oder der Unterhaltsvertrag vor diesem Tag festgestellt worden ist, mit der Massgabe anzuwenden, dass der betreffende Unterhaltstitel nur hinsichtlich der nach dem Tag des Inkrafttretens fällig werdenden Zahlungen gemäss diesem Abkommen anzuerkennen und zu vollstrecken ist.

Artikel 18

Dieses Abkommen ist zu ratifizieren. Die Ratifikationsurkunden sind in Helsinki auszutau-

maan ratifioimiskirjojen vaihtamista seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

19 Artikla

Kumpikin sopimusvaltio voi sanoa tämän sopimuksen irti ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle sopimusvaltiolle. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun ilmoitus on tehty.

Tämän vakuudeksi ovat allekirjoittaneet, asianmukaisesti siihen valtuutettuina, allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Wienissä 17 päivänä marraskuuta 1986 kahtena suomen- ja saksankielisenä kappaleena, molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Suomen puolesta:

Kaarlo Yrjö-Koskinen

Itävallan tasavallan puolesta:

Peter Jankowitsch

schen. Das Abkommen tritt am ersten Tag des dritten Monats, der auf den Monat folgt, in dem die Ratifikationsurkunden ausgetauscht werden, in Kraft.

Artikel 19

Jeder Vertragsstaat kann dieses Abkommen durch eine an den anderen Vertragsstaat gerichtete schriftliche Notifikation kündigen. Die Kündigung wird sechs Monate nach dem Datum dieser Notifikation wirksam werden.

Zu Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten dieses Abkommen unterschrieben.

Geschehen zu Wien am 17. November 1986 in zwei Urschriften in deutscher und finnischer Sprache, wobei beide Texte gleichermassen authentisch sind.

Für Finnland:

Kaarlo Yrjö-Koskinen

Für die Republik Österreich:

Peter Jankowitsch